

**VAS MEGYEI KÖZGYŰLÉS
ELNÖKE**

ELŐTERJESZTÉS

a Vas Megyei Önkormányzat 2022-2024. évekre vonatkozó középtávú tervéhez

Az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény 29/A. paragrafusa alapján a helyi önkormányzat évente, legkésőbb a költségvetési rendelet elfogadásáig határozatban állapítja meg

- a)* a Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló 2011. évi CXCV. törvény (továbbiakban: Gst.) 45. § (1) bekezdés *a)* pontjában kapott felhatalmazás alapján kiadott Kormányrendeletben meghatározottak szerinti saját bevételeinek és
- b)* a Gst. 3. § (1) bekezdése szerinti adósságot keletkeztető ügyleteiből (önkormányzat által felvett hitelek tőke és kamatfizetési kötelezettsége kezességvállalása) eredő fizetési kötelezettségeinek a költségvetési évet követő három évre várható összegét.

Az adósságot keletkeztető ügyletekhez történő hozzájárulás részletes szabályairól szóló 353/2011. (XII.30.) Kormányrendelet 2. § (1) bekezdése tételesen felsorolja mi minősül az önkormányzat saját bevételének. Az önkormányzat saját bevételei:

2. § (1) Az önkormányzat saját bevételének minősül

1. a helyi adóból és a települési adóból származó bevétel,
2. az önkormányzati vagyon és az önkormányzatot megillető vagyoni értékű jog értékesítéséből és hasznosításából származó bevétel,
3. az osztalék, a koncessziós díj és a hozambevétel,
4. a tárgyi eszköz és az immateriális jószág, részvény, részesedés, vállalat értékesítéséből vagy privatizációból származó bevétel,
5. bírság-, pótlék- és díjbevétel, valamint
6. a kezesség-, illetve garanciavállalással kapcsolatos megtérülés.

(2) Az önkormányzati társulás és a térségi fejlesztési tanács (a továbbiakban együtt: társulás) esetén saját bevételként elsősorban a társulás saját bevételét kell figyelembe venni.

A fentiek közül az (1) bekezdés 2. pontja érinti önkormányzatunkat az irodák bérbeadásából származó bérleti díj vonatkozásában.

Határozati javaslat:

A Vas Megyei Közgyűlés Elnöke a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény 46. § (4) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján, a veszélyhelyzet kihirdetéséről szóló 27/2021. (I.29.) számú kormányrendeletre tekintettel, a Vas Megyei Közgyűlés feladat- és hatáskörében eljárva, az önkormányzat középtávú tervével kapcsolatban megállapítja, hogy

- a 2022-2024. költségvetési évekre a 353/2011. (XII. 30.) Korm. rendelet 2. § (1) bekezdésében foglalt saját bevételének minősülő bevétele a költségvetési évet követő három évre:

Adatok ezer Forintban

költségvetési év	2022.	2023.	2024.
Várható saját bevételek e Ft:	5.470	5.470	5.470

- az önkormányzatnak a tárgydőszakra adósságot keletkeztető ügyletet nem tervez, adósságot keletkeztető ügyletből eredő fizetési kötelezettsége nem várható.

Felelős: a közgyűlés elnöke

Határidő: folyamatos

Szombathely, 2021. február 08.

Majthényi László sk.

**VAS MEGYEI KÖZGYŰLÉS
ELNÖKE**

BESZÁMOLÓ

**a Vas Megyei Önkormányzat 2020. évi nemzetközi kapcsolatairól és tájékoztató a
2021. évi tervezett programokról**

2020-ban a Vas Megyei Önkormányzat nemzetközi kapcsolatai a Vas Megyei Közgyűlés 2020. február 12-i ülésén elfogadott nemzetközi terv, valamint a megyei önkormányzat korábban megkötött két és többoldalú együttműködési megállapodásaiban foglaltak szerint kerültek megtervezésre, azonban a COVID-19 világjárvány jelentősen befolyásolta az eltervezett tevékenységek megvalósíthatóságát.

A tavalyi esztendőben a fő hangsúly az Európai Unió társfinanszírozásával megvalósuló határmenti, nemzetközi, interregionális és transznacionális projekten volt. A tevékenységeket a vírushelyzet miatt újra kellett gondolni, az éppen aktuális szabályozási keretek között lehetséges megvalósítási módokat meg kellett találni és azok alapján megvalósítani a feladatokat. A különböző online eszközök és online tér adta lehetőségek megismerése, majd mindennapos használata kiemelt szerepet kapott.

I. NEMZETKÖZI SZERVEZETEK

1. Alpok-Adria Szövetség

A 2020-2021-es ciklusban ismét Varasd megye tölti be az elnöki tisztséget.

Az **Irányító Bizottság** 2020-ban összesen három alkalommal ülésezett, ahol a tagok, kapcsolattartó irodák és az egyes Tematikus Irodák beszámoltak tevékenységeikről. A tavalyi évhez hasonlóan csak a tavaszi ülésen volt lehetőség pénzügyi kérvények benyújtására. Ennek oka a benyújtott kérvények nagy száma, illetve a támogatási összeg elaprózásának elkerülése volt.

A szövetség teljes költségvetése 2020-ban mintegy **50 ezer euró** volt, melyhez **Vas megye 4.415,86 euróval** járult hozzá.

Vas megye egy Tematikus Koordinációs Pont (TCP), a **Gazdaság TCP** működtetéséért volt felelős.

2. Közép-Európai Közlekedési Folyosó Korlátolt Felelősségű Európai Területi Társulás (CETC-EGTC/ETT)

A CETC-EGTC Ltd. 2020. szeptember 28-án online tartotta **közgyűlését**, melyen dr. Balázs Péter megyei jegyző képviselte Vas megyét. A Közgyűlés elfogadta a társaság pénzügyi beszámolóját, valamint a 2020. évi költségvetést, valamint tájékoztatta a megjelenteket a "Vasúti árufuvarozás regionális infrastruktúrája - újjáélesztett" (Acronym: REIF) című projekt végrehajtásáról.

A Vas Megyei Önkormányzat a kezdetektől fogva 2.833 EUR összegű éves hozzájárulás (tagdíj) fizetését vállalta. A társulás előzetesen kitűzött céljai a kezdeti években valamennyi tag részéről széles körű támogatásban részesültek. Az azóta eltelt időszakban azonban a szokásos évi közgyűlésen való részvételen és a tagdíj befizetésén kívül Vas megyét érintő egyéb ügyekben sajnos nem történt előrelépés, a folyamatban lévő REIF projekt (Regionális infrastruktúra a vasúti teherszállításhoz – újjáélesztve) Magyarország területét nem érinti. Várhatóan új, megyénket is érintő fejlesztés egyik, az eredetileg meghatározott célkitűzések tekintetében sem lesz a közeljövőben.

A fentiek alapján a társulásban való további részvétel nem indokolt, ezért a Vas Megyei Közgyűlés Elnöke 34/2020. (XII. 08.) számú határozatával a társulásból való kilépés mellett döntött. Vas megye tagsága a Társulás Alapszabálya értelmében 2021. május 1-jével szűnik meg.

3. RegHub (Uniós szakpolitikák végrehajtásának felülvizsgálatát szolgáló regionális központok hálózata)

A Vas Megyei Önkormányzat sikerrel pályázott a Régiók Európai Bizottsága (RB) által létrehozott RegHub elnevezésű hálózathoz való csatlakozásra.

A RegHub az RB regionális és helyi szinten tevékenykedő tisztviselőkből („kapcsolattartókból”) álló hálózata, akik technikai visszajelzéseket gyűjtenek össze érdekelt felektől ezek hatályos uniós szakpolitikákkal kapcsolatos, helyi szintű végrehajtási tapasztalatairól. A RegHub ezeket az információkat a kapcsolattartó pontjaitól gyűjti össze célzott konzultációk révén, és „végrehajtási jelentésekbe” gyűjti őket össze, amelyeket az RB beépít az uniós szakpolitikák különféle értékeléseibe. A hálózat tehát helyi és regionális szempontokkal egészíti ki az uniós döntéshozatali folyamatot, és bővíti annak empirikus alapját.

A Hálózat online bemutatkozó találkozója 2021. január 21-én került sor, a politikai nyitórendezvényt és az első gyakorlati workshopot 2021. március elején rendezik meg, ezután kezdődik meg az érdemi munka.

II. TESTVÉRMEGYEI KAPCSOLATOK

1. Együttműködés a Muravidéki Magyar Önkormányzati Nemzeti Közösséggel

A Muravidéki Magyar Önkormányzati Nemzeti Közösséggel való **együttműködési megállapodás aláírására** a járványhelyzet miatt viszonylag későn, 2020. július 7-én Óriszentpéteren került sor. A megállapodásban az együttműködő felek vállalták, hogy a muravidéki művészeti csoportok, művelődő közösségek munkáját **hat Vas megyei szakmai csoportvezető** munkájával segítik. A lendvai Magyar Nemzetiségi Művelődési Intézet a csoportvezetők tiszteletdíját fedezte, míg a Vas Megyei Önkormányzati Hivatal a szakmai csoportvezetők utazási költségeinek megtérítését vállalta.

2. Guangxi tartomány

A 2020. évre tervezett látogatások a vírushelyzet miatt elmaradtak. A járvány első hulláma idején Guangxi tartomány 25.000 db sebészeti maszkot és 2000 db FFP2-es maszkot adományozott Vas megyének, amelyeket a megyei Védelmi Bizottság közreműködésével a védekezésben részt vevő szervezetek és intézmények között kerültek szétosztásra.

III. NEMZETKÖZI PROJEKTEK

1. Futó, illetve 2020-ban lezárult projektek

1. SOLICRIS Projekt

Válságmegelőző és kezelő hálózat a szolidaritás és a polgárok bevonásával az önkormányzatok és régiók részére egy folyamatosan változó és dinamikus Európában

A Európa Polgárokért Program támogatásával megvalósuló projekt a Stájer Tartományi Hivatal Kultúra, Európa, Külügyek Osztályának vezető partnerségével valósul meg. További partnerek: Auxilium (Ausztria), Szlovén Települések

Szövetsége, Szarajevó Gazdasági Regionális Fejlesztési Ügynökség, Varasd megye, Carnia Hegyi Közösség (Olaszország) és a Vas Megyei Önkormányzati Hivatal.

A projekt fő célja a szolidaritás kialakítása és megerősítése, valamint a polgárok bevonásával egy olyan hálózat kiépítése, amely a települések és régiók válságmegelőzési és válságkezelési tevékenységét támogatja.

A projekt megvalósítás időtartama: 2018. február 1. - 2020. január 31.

A Vas Megyei Önkormányzati Hivatal 11.800 EUR költségvetéssel vett részt a projektben, amely teljes egészében kifizetésre került a projekt sikeres zárását követően.

A projekt zárókonferenciájára 2020. január 30-án Grazban került sor.

2. Guide2Visit Projekt

A térség vonzerejének növelése a fenntartható turisztikai kínálat diverzifikálása és határon átnyúló integrálása mentén a természeti és kulturális örökség védelmére, valamint a kevésbé fejlett területekre

A Vas Megyei Önkormányzati Hivatal (VMÖH) a projekt Vezető partnere.

Támogató program: SI-HU Interreg V-A

Projekt időtartama: 2017. szeptember 1. – 2020. szeptember 30.

A hivatal költségvetése: 219.000,00 €

A szükséges önerő: 10.950,00 €

A hivatal szerződéses részfeladatainak száma (db): 16

A hivatal szerződéses részfeladatainak összege: 142.000 €

A Guide2Visit projekt megvalósítási időszaka 2017. szeptember 1-jével indult. A Vas Megyei Önkormányzati Hivatal a 2020-as évben a Kommunikációs munkacsomagban még fennmaradt feladatait valósította meg:

Részt vett a budapesti Utazási Kiállításon, melyen bemutatta a projektet és ismertette a határtérség turisztikai látnivalóit.

Június hónapban három alkalommal kerékpáros próbautakat szervezett a projekt térségben megszálló turisták részére.

A Vas Megyei Önkormányzati Hivatal, mint a projekt vezető partnere koordinálta a többi partner tevékenységeit, komoly erőfeszítést téve, hogy a projektpartnerek a vírushelyzetben meghozott járványügyi intézkedések mellett a lehető legszínvonalasabban végezzék el a 2020 évre fennmaradt és megvalósítandó disszeminációs, promóciós tevékenységeiket.

A projekt 5. partneri jelentését az Elsősztintű Ellenőrző Hatóság elfogadta, a 6.1 időszaki jelentés benyújtására 2020. októberében került sor. A projekt első 5 jelentéstételi időszakának projektsztintű, valamint vezető partneri jelentéseit az Igazoló Hatóság mind elfogadta, az ERFA összegeket átutalta.

VMÖH projektben végzett tevékenységeit az EUTAF – Európai Támogatásokat Auditáló Főigazgatóság (Nemzetközi Támogatásokat Ellenőrző Igazgatóság) 2020. július és augusztus hónapokban ellenőrizte. A vizsgálat eltérést, problémát nem talált, sikerrel zárult.

3. IronCurtainCycling Projekt

Közös kerékpáros turisztikai desztináció létrehozása a Vasfüggöny által kettészakított határtérség integrációjára

Támogató program: SI-HU Interreg V-A

Projekt időtartama: 2017. augusztus 15. - 2021. február 14.

A hivatal költségvetése: 108.475,00 €

A szükséges önerő: 5.423,75 €

A hivatal szerződéses részfeladatainak száma (db): 11

A hivatal szerződéses részfeladatainak összege: 44.503,46 €

Az IronCurtainCycling projekt megvalósítási időszaka 2017. augusztus 15-vel indult. A projekt keretében a Vas Megyei Önkormányzati Hivatal által megvalósítandó tevékenységeket 2019. év végéig megvalósítottuk, a 2020. évben leadott jelentéseinket az Igazoló Hatóság elfogadta. A projektet 2021. február 14-gyel zárjuk.

4) VELOREGIO Projekt

Közös határon átnyúló kínálat fejlesztése és megvalósítása az osztrák-magyar határtérség kerékpáros régióiban

Támogató program: AT-HU Interreg V-A

Projekt időtartama: 2018. január 1. - 2021. június 30.

A hivatal költségvetése: 158.999,97 €

A szükséges önerő: 7.950,00 €

A hivatal szerződéses részfeladatainak száma (db): 8

A hivatal szerződéses részfeladatainak összege: 91.007,80 €

A kerékpáros turizmus, mint a turizmus egyik legerősebben növekvő szegmense egyedi módon kapcsolja össze a sporttevékenységet a régió kulturális és természeti örökségének felfedezésével. Ausztria és Magyarország határtérsége, a hegységek és alföldek közti topográfiai sokszínűsége, illetve tájképi és kulturális gazdagsága okán,

ideális tulajdonságokat hordoz ahhoz, hogy európai top kerékpáros régióvá válhasson. A Veloregio célja e potenciál határon átnyúló feltárása annak érdekében, hogy a természeti és kulturális örökséget a kerékpáros turizmussal kombinálva, további vendégéjszakákat generáljon.

A Vas Megyei Önkormányzati Hivatal 2020. évben kihelyezett 20 db (közúti) információs táblát Vas megye (projekt által lefedett) területén, a projekt keretében kijelölt kerékpáros útvonalak mentén, illetve telepítésre került egy kerékpáros forgalomszámláló berendezés, mellyel a határon átmenő kerékpárosforgalom számának alakulását kívánja a Hivatal, mint projektpartner mérni.

2020. év elején került kinyomtatásra a VELOREGIO projekt területére vonatkozó háromnyelvű átnézeti kerékpáros térkép (2.000 példányban); a Vas megyei területre vonatkozó kerékpáros térképet (10.000 példányban) – a COVID19 világjárvány kedvezőtlen hatásai miatt – csak 2020. év végén sikerült elkészíteni, az eredetileg tervezett tavaszi-nyári időpont helyett. Az elkészült térképek átadásra kerültek a megyei TDM irodáknak, turisztikai szervezeteknek, projektpartnereknek.

A projekt keretében folytatódott a közös információs rendszer adatbázisának feltöltése, az adatbázis karbantartása és aktualizálása, melyért a Hivatal, mint koordinációs partner felelt.

A COVID19 világjárványra hivatkozva a VELOREGIO projekt 2021. június 30-ig meghosszabbításra került.

Jelenleg folyamatban van a projekt kiterjesztésével kapcsolatos költségvetés és szakmai munkacsomag(ok) módosítása/kibővítése, a projekt hosszabbítása 2022. június 30-ig. A projektmódosítás során a konzorcium tagjai aktívan együttműködnek, mind emailben, mind az online térben.

5) ThreeT Projekt

Természeti és kulturális örökségek védelmét és megerősítését célzó szakpolitikai eszközök teljesítményének javítása; a kulturális és természeti örökségeket promótáló új tematikus útvonalak létrehozása, illetve a már meglévő tematikus utak javítása.

Támogató program: Interreg Europe Program

Projekt időtartama: 1. időszak: 2018. június 1 – 2020. november 30.

2. időszak: 2020. december 1. – 2022. november 30.

A hivatal költségvetése: 182.874,00 EUR

A szükséges önerő: 9.143,70 EUR

A hivatal szerződéses részfeladatainak száma (db): 39

A hivatal szerződéses részfeladatainak összege: 69.000,00 €

A ThreeT projekt célja a kapcsolódó szakpolitikai eszközök alkalmazásának és azok eredményeinek javítása, természeti és kulturális örökségre épülő új tematikus utak felállításával vagy a már létező utak hatékony fenntartásával (ezen belül a zöld – környezetbarát – közlekedési módok hangsúlyozása). Végső cél az örökségi helyek ökoturizmus-potenciáljának maximalizálása.

A 2018. június 1-jén indult projekt legfőbb kihívása, hogy a turisztikailag jelentős útvonalak elérhetősége számos esetben korlátozott, a fenntartható közlekedési formáknak fizikai korlátai vannak. Mindez károsan befolyásolja a helyi alapú, regionális gazdasági fejlesztésre irányuló stratégiákat, mivel ezen útvonalak lehetőségei nincsenek hatékonyan kihasználva. Ezen kihívások kezelésére a projektpartnerek a kapcsolódó releváns tapasztalataikat megosztják egymással és közösen elemzik azokat.

2020 évben, folytatva a 2019-ben megkezdett szakmai tanulmányutakat, sor került a spanyolországi VIII. Study Visit rendezvényre, ahol a nemzetközi tapasztalatsere folyamatát támogatva jó gyakorlatok kerültek bemutatásra, a Vas Megyei Önkormányzati Hivatal projekt munkatársainak, illetve stakeholdereinek részvételével. A konzorcium, a 8 db szakmai tanulmányutat követően, közösen kiválasztotta azokat a jó gyakorlatokat, amelyek a projekt témakörét tekintve relevánsak és feltöltésre kerülnek az Interreg Europe Program platformjára, illetve a Tutoring Session rendezvényeken további részletes bemutatásra kerülnek.

Szintén a nemzetközi együttműködést elősegítve, megkezdődött a Tutoring Session találkozók lebonyolítása is 2020-ban. A kialakult járványhelyzet miatt ezek a találkozók sajnos az eredetileg tervezett módon (szakmai utazással egybekötve) és számban nem kerülhettek megrendezésre. Az eredetileg tervezett 3 rendezvény helyett 5 online találkozó került megrendezésre. A Vas Megyei Önkormányzati Hivatal valamennyi online találkozón képviseltette magát, részletesen bemutatva a kiválasztott magyarországi jó gyakorlatokat is.

2020 év során sikeresen folytatódott a helyi stakeholder találkozók megszervezése és lebonyolítása, a bevont szakmai szereplők aktív közreműködésével.

Ezzel párhuzamosan megkezdődött a Local Action Plan (helyi cselekvési terv) kidolgozása: ennek elemei folyamatosan egyeztetésre kerültek a TOP Irányító Hatósággal, illetve a projektben résztvevő szakmai szervezetek képviselőivel.

A COVID-19 járványhelyzetre, illetve emiatt a szakmai tevékenységek időbeli csúszására való hivatkozással a projekt Phase1 szakaszának 6 hónapos meghosszabbítását kérvényezte a partnerség, melyet a Program Közös Titkárság engedélyezett 2021. május végi időponttal.

6) WomEn-Puls Projekt

Women Enhancing Public Sector / Női foglalkoztatás erősítése a közszférában

Támogató program: AT-HU Interreg V-A
Projekt időtartama: 2019. március 1. - 2022. február 25.
A hivatal költségvetése: 200.000,00 €
A szükséges önerő: 10.000,00 €
A hivatal szerződéses részfeladatainak száma (db): 13
A hivatal szerződéses részfeladatainak összege: 114.980 €

A projekt átfogó célja a közsférában foglalkoztatott nők munkaerő-piaci és esélyegyenlőségi helyzetének javítása a releváns stájerországi magánvállalkozások bevonásával.

2020. év során a tényfeltáró jelentés alapján kidolgozásra került a képzési feladatokat meghatározó ún. toolkit készlet. Ennek alapján meghatározásra kerültek az egyes képzési feladatok és beszerzésre került a képzést lefolytató vállalkozó, ősszel pedig elindítottuk a képzés sorozatot, amelyet sajnos a COVID19 világjárvánnyal összefüggő korlátozások miatt fel kellett függesztenünk.

Az intézményi hálózat létrehozására és a policy recommendation kialakítására vonatkozó szakmai tevékenységeket ellátó szervezet beszerzése megtörtént, a járványügyi helyzet figyelembevételével a szakmai munka is megkezdődött.

Jelenleg folyamatban van a projekt kiterjesztésével kapcsolatos költségvetés és szakmai munkacsomag(ok) módosítása/kibővítése, a projekt hosszabbítása 2022. december 31-ig. A projektmódosítás során a konzorcium tagjai aktívan együttműködnek, mind emailben, mind az online térben.

7) border(hi)stories projekt

Támogató program: AT-HU Interreg V-A
Projekt időtartama: 2020. január 1. - 2022. június 30.
A hivatal költségvetése: 193.428,50 €
A szükséges önerő: 9.662,43 €
A hivatal szerződéses részfeladatainak száma (db): 14
A hivatal szerződéses részfeladatainak összege: 90.400 €

A projekt átfogó célja az előző évszázad történelmi tényeire vonatkozó ismeretek bővítése a határtérségben, valamint a tudást közvetítő szervezetek közötti együttműködés megalapozása, erősítése és hosszú távú biztosítása.

A projekt keretében elsőként az emlékhelyek digitális leltára kerül felvételre, amelyben minden dokumentum, a teljes szakirodalom és képanyag nyilvánosan elérhető és letölthető lesz. Majd elkészül egy közel 60 emlékhelyet tartalmazó interaktív térkép, alapvető információkkal németül, magyarul és angolul, valamint

továbblinkelési lehetőségekkel a digitális leltárhoz. Egy közös vándorkiállítás is kialakításra kerül a projekt keretében, amely a térség különböző helyszínein kerül bemutatásra, a történettudomány közreműködő szakértőinek részvételével megvalósuló dialógus-rendezvényekkel egybekötve. Magyarországon kiállítás nyílik (Mosonmagyaróváron), ill. egy helyi kiállítási- és tudásátadási koncepció kerül kialakításra (Kőszegen).

2020 évben VMÖH a történész szakértői feladatok ellátására megkötötte a vállalalkozási szerződést. A digitális leltár és interaktív térkép anyagainak összeállításához szükséges kutatást sajnos jelentősen hátráltatta a COVID-19 járvány, azonban a Vas megyei anyagnak így is több, mint 60 %-a elkészült, azt a partnerséget alkotó történész szakértők elfogadták.

A projekt keretében folyamatosak az egyeztetések a történész szakértők és projektpartnerek közt. Készül a vándorkiállítás forgatókönyve, mely kiállítás megnyitását 2021 őszén tervezi a partnerség.

8) SI-HU PRO

Támogató program: SI-HU Interreg V-A

Projekt időtartama: 2020. március 1. – 2022. február 28.

A hivatal költségvetése: 180.000,00 €

A szükséges önerő: 9.000,00 €

A hivatal szerződéses részfeladatainak száma (db): 15

A hivatal szerződéses részfeladatainak összege: 87.900,00 €

Jelen projekt középpontjában egy közös, határon átnyúló koordinációs hálózat létrehozása áll, amely összefogja a 2014-2020 közötti időszakban a fenntartható turizmussal foglalkozó, az INTERREG V-A SI-HU Együttműködési Programban nyertes projekteket. A projekt kezdetén valamennyi rendelkezésre álló tudást, információt, outputot és eredményt felmérnek és elemeznek, a projektek célzott, aktív bevonásával. E fázist követően, a projektek partnerei, közös megoldásokat azonosítanak a projektek fenntartását, kommunikációját és továbbfejlesztését érintő kérdésekben. A koordinált, határon átnyúló turizmusfejlesztés tárgyában szakpolitikai ajánlást is megfogalmazunk. A bilaterális koordinációs hálózattal - a munkacsoporttal és annak közös belső platformjával - a projekt olyan átfogó tudásbázist teremt, ill. szinergiákon és közös kapitalizáción alapuló stratégiai tervezést hajt végre, amely a határtérség valamennyi releváns szereplőjének hasznára válik

A 2020-as évben a fent kitűzött célok előkészületeit végezte a partnerség. Arculatot hozott létre, promóciós termékcsomagot és info flyer-t készített. Kialakításra került a reality check interjúív, melyet turisztikai szakemberek bevonásával, színvonalas

előadások kíséretében véglegesítettek. Az év végén elkezdődött a mélyinterjúk lebonyolítása mind hazai, mind szlovén oldalon.

A Vas Megyei Önkormányzati Hivatal, mint vezető partner koordinálta a szlovén partner tevékenységét.

A projekt előkészületi költségének ERFA összegét a 0.1 projektszintű jelentés jóváhagyását követően VMÖH megkapta.

Az 1.1 partnerszintű jelentéseket az elsőfokú ellenőrző szerv hitelesítette. A projektszintű jelentés jóváhagyása 2021 januárjában megtörtént.

9) DigiUp 4.0

Támogató program: AT-HU Interreg V-A

Projekt időtartama: 2020. április 01. – 2022. szeptember 30.

A hivatal költségvetése: 108.225,68 €

A szükséges önerő: 5 411,284 €

A hivatal szerződéses részfeladatainak száma (db): 7

A hivatal szerződéses részfeladatainak összege: 32.990,00 €

A projekt legfőbb célkitűzése a fiatalok digitális kompetenciának fejlesztése az ipar 4.0 szakemberhiány csökkentéséért.

Átfogó cél: felkelteni a fiatalok (12-24 évesek) érdeklődését a kapcsolódó szakmák iránt, és megfelelő készségfejlesztés segítségével felkészíteni őket a munkaerőpiac kihívásaira, hiszen a megfelelő, testreszabott digitális kompetenciák megkönnyítik a belépést a munkaerő-piacra és valamelyest csökkentik az Ipar 4.0 területén jelentkező szakemberhiányt.

2020-ban, a fent megjelölt projektcélokat támogatva, a projekt elindításához kapcsolódó feltételek (pl.: költségvetés-csökkentés stb.) teljesítését követően a partnerség megkezdte a projektmenedzsmenttel kapcsolatos feladatok végrehajtását: a COVID-19 járványhelyzetre tekintettel, nem az eredetileg tervezett módon, hanem online munkacsoport ülések keretében. A projekt ACRONYM – közös partnerségi döntés alapján – módosításra került DigiUp 4.0 elnevezésre, a Közös Titkárság engedélye alapján.

A projekt disszeminációs és promóciós tevékenységeit támogatva, a partnerség kommunikációs munkacsoportot hozott létre, amely szintén online ülések keretében egyeztetett az aktuális feladatokról.

2020 szeptemberében, sor került az online projektindító konferencia és sajtótájékoztató rendezvény lebonyolítására, közel 50 fő részvételével. A COVID helyzetre tekintettel nem az eredetileg tervezett módon került sor a megvalósításra.

A 2020-as évben, a Vas Megyei Önkormányzati Hivatal, mint projektpartner elkészítette az 1. partnerszintű szakmai és pénzügyi jelentést, mely 2021 januárjában elfogadásra került.

10) RESTART 4Danube projekt

Boosting cREative induSTries in urbAn Regeneration for a stronger Danube region / A városi területek regenerálása a kreatív iparágak élénkítése céljából, egy erősebb Duna-régió érdekében

Támogató program: Duna Transznacionális Program

Projekt időtartama: 2020. július 1. – 2022. december 31.

A hivatal költségvetése: 71.550,00 €

A szükséges önerő: 3.577,50 €

A hivatal szerződéses részfeladatainak száma (db): 3

A hivatal szerződéses részfeladatainak összege: 3.500,00 €

A RESTART_4Danube projekt célja kreatív módon történő városi regeneráció a Duna menti országokban, innovatív városfejlesztési modellek kidolgozása és a kreatív-kulturális iparágak előtérbe helyezése; a partnerség által lefedett 12 európai ország által közös városfejlesztési stratégia kidolgozása, az egyes országok városi, regionális adottságait figyelembe véve, kiegészítve a partnerségből érkező jó gyakorlatokkal.

A projektben Vas megye vonatkozásában, ún. „tandem” együttműködésben két szervezet vesz részt: a Vas Megyei Önkormányzati Hivatal és a Pannon Gazdasági Hálózat Egyesület. A két szervezet helyi cselekvési terv (ún. Local Action Plan) kidolgozásával és megvalósításával kívánja fejleszteni Vas megye innovációs potenciálját, kiegészítve hazai és nemzetközi tréningekkel, tanulmányutakkal és műhelymunkákkal.

2020. szeptember 1-2-án és 2020. október 15-én online meetingek keretében megrendezésre kerültek a projekt nyitórendezvényei stakeholderek bevonásával. A projektpartnerek között intenzív kommunikáció zajlott és zajlik a projektmegvalósítás tekintetében az online térben.

11) REIN-Forest

Támogató program: AT-HU Interreg V-A

Projekt időtartama: 2020. október 1. – 2022. december 31.

A hivatal költségvetése: 161.000,00 €

A szükséges önerő: 8.050,00 €

A hivatal szerződéses részfeladatainak száma (db): 11

A hivatal szerződéses részfeladatainak összege: 78.880,00 €

Jelen projekt fókusza a klímaváltozás okozta veszélyeztetettség az osztrák-magyar határtérségben található őshonos erdőtakarók stabilitásának fenntarthatóságában és biológiai sokféleségében.

A Föld számos térségéhez hasonlóan, az osztrák-magyar határtérségben is felgyorsult a klímaváltozás az emberi tevékenységek következtében. Az extrém éghajlati folyamat hatásait számos adat igazolja. Ilyen sebességgel változó körülményekkel az erdei fák populációi sem képesek lépést tartani. A programterületen a következő 50-80 évben a hőmérséklet-emelkedés mértéke, a leskálázott klímamodellek szerint, nagy valószínűséggel meghaladja majd a globális átlagot, míg a csapadékmennyiség nem mutat növekedést.

A negatív hatások ellensúlyozására és az erdőtakaró stabilitásának fenntartása és biológiai sokféleségének megőrzése érdekében védelmi intézkedések szükségesek a határmenti területeken. A programterületen azonban eddig még nem történtek összehangolt védelmi intézkedések az őshonos erdők megőrzése érdekében. Jelen projekt során a SUSTREE projektben kidolgozott európai léptékű szaporítóanyag-ajánlási és mozgatósi rendszerre alapozva (SusSelect), a partnerség regionális szintű modellező adatelemzést hajt végre a projekttérségben található erdők vonatkozásában, majd bilaterális szaporítóanyag-mozgatósi stratégiát dolgoznak ki. A bilaterális stratégia alapján 6 terepi helyszínen, védelmi intézkedésként megvalósítják a szaporítóanyag mozgatósi, a projekttérség erdeinek két, előzetesen már meghatározott, domináns fafajának alkalmazásával. Az intézkedések eredményességének vizsgálata céljából közös kezelési terv készül. Fontos, hogy a projekt által feldolgozott téma a szélesebb nyilvánossághoz is eljusson. Így a szakmai tevékenységeket, az erdők ökológiai sokfélesége és értékei iránti tudatosság növelő célzott tevékenységek végrehajtásával teszik teljessé.

VMÖH vezető partneri státuszából adódóan hatékonyan és sikeresen koordinálta az induló projekt feltételeinek teljesítését 2020. novemberében. Az ERFA szerződést így 2020. december 02-ával írták alá a felek.

A projektpartnerek között intenzív kommunikáció zajlott és zajlik a projektmegvalósítás tekintetében az online térben.

2. 2021 évben induló projektek

a) **Projekt címe:** Involvement and role of public authorities, civil society and volunteers in times of crisis as well as international SOLIdarity – learning from the COrona pandemic (SOLICO)

Támogató program: Europe for Citizens Program

3. Benyújtott projektek, amelyekről még nem született döntés

a) **Projekt címe:** HINGE - Higher bike-transit INtermodality from Good Experiences

Támogató program: EUKI European Climate Initiative

b) **Projekt címe:** OTIS - Online Toolkit for Trainers –Inclusion Support System through Creativeness

Támogató program: ERASMUS+

c) **Projekt címe:** ActSEnt - Active Social Entrepreneurship / Stratégiai partnerség

Támogató program: ERASMUS+

4. Halasztott projektek (2. benyújtásra)

-

5. Elutasított projektek

a) **Projekt címe:** DanubeCrafts Route - Practical approach and use of research tools for preservation of traditional crafts and sustainable use of eco-cultural heritage in Danube region

Támogató program: Duna Transznacionális Program

b) **Projekt címe:** VOTECH4YOU - Vocational Orientation For Young People

Támogató program: Interreg V-A Ausztria-Magyarország program

c) **Projekt címe:** HERBIE - High Emission Reduction By ElectrIc & other Renewable Energy-powered Transport

Támogató program: EUKI European Climate Initiative

d) **Projekt címe:** EUROCK - EU in youR pOCKet

Támogató program: Europe for Citizens Program

6. Tervezett projektek

Jelenleg a határmenti, nemzetközi, interregionális és transznacionális támogatási programok tervezése zajlik, keressük továbbra is az új pályázati lehetőségeket, de várhatóan a nemzetközi támogatási források allokációja miatt új nemzetközi pályázatok benyújtására 2021 évben nem kerül sor.

IV. EGYÉB NEMZETKÖZI KAPCSOLATOK

2020. február 20-án Majthényi László, a Közgyűlés elnöke bemutatkozó látogatáson fogadta Metka Lajnšček szlovén főkonzult a Megyeházán.

2020. május 20-án Majthényi László, a Közgyűlés elnöke videóüzenetben a virtuálisan megrendezett XVI. Hargitai Megyenapok megnyitó ünnepségén a rendezvény résztvevőit köszöntötte.

2020. június 4-én Majthényi László, a Közgyűlés elnöke üdvözölte a résztvevőket a XVI. Hargitai Megyenapok rendezvénysorozat záró videokonferenciáján.

Szombathely, 2021. január ....

Majthényi László s.k.

A Vas Megyei Önkormányzat 2021. évi nemzetközi terve

2021-ben célunk a járvány miatt meglazult, korábban aktív multilaterális és bilaterális kapcsolataink megerősítése, az együttműködési területek bővítése, valamint az elmúlt évek során háttérbe szorult kapcsolataink – lehetőségek szerinti – új élettel való megtöltése. Feladatunk továbbra is a megye településeinek külföldi kapcsolatrendszerének bővítése.

2021-ben is küldetésünk az alábbi témakörök hatékony megvalósítása: projektgenerálás, minőségi megvalósítás, projekttemához illeszkedő szakértői hálózat kiépítése, új partnerszervezetekkel való szakmai együttműködés, érintve az Európai Unió által társfinanszírozott Programokat, valamint a következő tervezési időszak határon átnyúló programok dokumentumainak kialakításában történő aktív részvétel, folyamatos kapcsolattartás az ebben érintett szervezetekkel. A projektekben felelős, megvalósító projektpartnerként történő részvétel. Feladatunk valamennyi, Európai Unió által támogatott projektünk esetében az időarányosan vállalt tevékenységek teljesítése, illetve a teljesítés lehetőségeinek világjárvány miatti újragondolása, a partnerekkel és ellenőrző hatóságokkal való folyamatos kapcsolattartás és együttműködés. Feladatunk az online térben használt eszközrendszerek megismerése és minél hatékonyabb alkalmazása.

Idén az Európai Unió által támogatott különböző Programok tervezése zajlik, az egyes prioritások és célrendszerek meghatározása, felkészülés a 2021-2027-es pénzügyi ciklusra. Részt veszünk a határon átnyúló programok közül az osztrák – magyar és a szlovén-magyar programok programozási dokumentumainak készítésében, véleményezésében. A nemzetközi támogatási programok véglegesítése, továbbá a kötelező bizottsági döntések után, kezdődhet meg a 2021-27-es időszak projekt tartalmainak, projekttemáinak kialakítása, a lehetséges projektpartnerek felkeresése. A minél hatékonyabb projektgenerálás és megvalósítás érdekében 2021 évben nagy hangsúlyt kell fordítanunk a már megvalósított, illetve jelenleg is futó nemzetközi projektjeink eredményeinek disszeminációjára, a VMÖH, mint hatékony és eredményes nemzetközi projektmegvalósító szervezet bemutatására.

Várjuk a döntéseket a már benyújtott, de még el nem bíralt pályázatainkkal kapcsolatban, valamint folyamatosan figyelemmel kísérjük az új, megnyíló pályázati lehetőségeket, keressük az új partneri kapcsolatokat.

NEMZETKÖZI KAPCSOLATOK

1. Alpok-Adria Szövetség

2021-ban legfontosabb feladatunk a **Gazdaság Tematikus Koordinációs Iroda működtetése**. A finanszírozáshoz a szövetség támogatását is szeretnénk igénybe

venni, ugyanakkor fel kell kutatnunk, milyen egyéb pénzügyi lehetőségek állnak rendelkezésre. Emellett célunk, hogy a szövetség közös finanszírozási forrásaiból mind több támogatást elnyerjünk, mind az önkormányzat, mind a megyében működő szervezetek által.

Továbbra is feladatunk a Szövetség egyes grémiumaiba delegált személyek utaztatása, napidíjak, útiköltségek, biztosítások kifizetése, illetve a jóváhagyott munkatervekből adódó feladatok elvégzése.

2. Együttműködés a Muravidéki Magyar Önkormányzati Nemzeti Közösséggel

Vas megye 1987-től megállapodás keretében nyújt támogatást a Szlovéniában élő muravidéki magyarság kulturális tevékenységéhez. Ez az együttműködés 1992-től 2011-ig Zala megyével kibővítve háromoldalú volt.

2012 óta Vas megye kétoldalú megállapodást köt a Muravidéki Magyar Önkormányzati Nemzeti Közösség Tanácsával, amely szándékaink szerint 2021-ben ismét megkötésre kerül. Az aláírásra kerülő megállapodást külön előterjesztés tartalmazza.

3. Neckar-Odenwald Járás

A jelenlegi tervek szerint 2021-ben legalább két, tavalyról elmaradt, saját szervezésű és finanszírozású látogatás valósul meg Vas megyébe, júniusban, illetve augusztus végén. Ezen csoportok utazásainak vezetője szinte kivétel nélkül Dr. Achim Brötel, járási vezető. A megyei önkormányzat feladata a sok esetben 40-50 fős delegáció programjának megszervezésében való segítségnyújtás, illetve koordináció.

4. Hargita és Hunyad megye

Terveink szerint Hargita és Hunyad megyével továbbiakban is bővítjük az együttműködés területeit, illetve tervezzük, hogy a jövőben további pályázatokat nyújtunk hazai vagy nemzetközi források elnyerése céljából.

Fontos feladatunk a 2019-ben a katasztrófavédelem témakörben megkezdődött együttműködés fenntartásának és kiterjesztésének elősegítése mind a hivatásos állomány, mind a Hargita Megyei Önkéntes Tűzoltók Egyesülete és a Vas Megyei Tűzoltó Szövetség között.

A Bethlen Gábor Alaphoz benyújtott pályázat sikere esetén a 2019-ben Hargita megyében megvalósított értéktár-konferencia folytatásaként idén Vas megyében, a szeptemberi Megyenaphoz kapcsolódóan kerül megrendezésre a rendezvény az előzőhöz hasonló tematikával.

5. Guangxi tartomány

A 2020-ról elmaradt látogatások a vírushelyzet függvényében idén valószínűleg meg fognak valósulni. 2020-ban egy magas rangú tisztségviselőkből álló delegáció tervezett Vas megyébe látogatni, melynek keretében mezőgazdasági együttműködés létrehozása érdekében kezdenének tárgyalásokat vasi mezőgazdasági üzemekkel.

6. Együttműködés Stájerországgal

Bízunk abban, hogy 2021-ben is alkalmunk lesz képviselni Vas megyét stájer partnerünk rendezvényein, így az Európa Héten, illetve a pedagógusok részére szervezett Európa Szemináriumon.

7. Egyéb, hazai támogatási forrásra benyújtott projektek, pályázatok

Benyújtásra került Prof. Dr. Kásler Miklóshoz, az Emberi Erőforrások Minisztériumának vezetőjéhez, majd jóváhagyásra került 3,5 M Ft támogatással a X. Ars Pannonica Nemzetközi Képzőművészeti Tárlat megvalósítása, melyre 2021 őszén Bécsben és Zágrábban kerül sor.

Benyújtásra került Sárvár Város Önkormányzatával együttműködésben Prof. Dr. Kásler Miklós az Emberi Erőforrások Minisztériumának vezetőjéhez, a 49. Mogersdorf Nemzetközi Kultúrtörténeti Szimpózium megvalósításának támogatására vonatkozó kérelem. A rendezvény 6.000.000, - Ft támogatást kapott, megvalósítására várhatóan 2021-ben kerül sor.

Határozati javaslat:

A Vas Megyei Közgyűlés Elnöke a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény 46. § (4) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján, a veszélyhelyzet kihirdetéséről szóló 27/2021. (I.29.) számú kormányrendeletre tekintettel, a Vas Megyei Közgyűlés feladat- és hatáskörében eljárva

- 1.) elfogadja a Vas Megyei Önkormányzat 2020. évi nemzetközi kapcsolatairól szóló beszámolót,
- 2.) az írásbeli előterjesztéssel egyezően jóváhagyja a 2021. évi nemzetközi tervet.

Az álláspont kialakítása a Vas Megyei Közgyűlés tagjaival folytatott konzultáció útján történt.

Felelős: a közgyűlés elnöke

Határidő: azonnal

Szombathely, 2021. január 31.

Majthényi László s.k.

VAS MEGYEI JEGYZŐ

ELŐTERJESZTÉS

Majthényi László közgyűlési elnök szabadságolási tervének elfogadására

A közszolgálati tisztviselőkről szóló 2011. évi CXCV. törvény 225/C. § - a értelmében a közgyűlési elnök előterjesztésére a közgyűlés minden év február 28-ig jóváhagyja a közgyűlés elnöke szabadságának ütemezését. A szabadságot az ütemezésben foglaltaknak megfelelően kell kiadni, valamint igénybe venni.

Kérem a közgyűlést, hogy fentiek alapján Majthényi László közgyűlési elnök mellékelt szabadságolási tervét jóváhagyni szíveskedjen.

Határozati javaslat

A Vas Megyei Közgyűlés Elnöke a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény 46. § (4) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján, a veszélyhelyzet kihirdetéséről szóló 27/2021. (I.29.) számú kormányrendeletre tekintettel, a Vas Megyei Közgyűlés feladat- és hatáskörében eljárva Majthényi László közgyűlési elnök 2021. évi szabadságolási tervét az előterjesztés melléklete szerinti tartalommal jóváhagyja.

Az álláspont kialakítása a Vas Megyei Közgyűlés tagjaival folytatott konzultáció útján történt.

Felelős: a közgyűlés elnöke

Határidő: azonnal

Szombathely, 2021. február 5.

dr. Balázs Péter sk.

**VAS MEGYEI KÖZGYŰLÉS
ELNÖKE**

ELŐTERJESZTÉS

Vas megye területrendezési tervének megyei szabályozási ajánlásairól

A Miniszterelnökség anyagi támogatást nyújtott a Vas Megyei Önkormányzat részére a területrendezési tervének felülvizsgálata érdekében. A támogatási szerződés 2017. december 22-én lépett hatályba.

Vas megye Területrendezési Terve felülvizsgálata megtörtént, a jogszabályokban előírt egyeztetések és a javítások megtörténtek.

A megyei területrendezési terv a megye térségi terület-felhasználásának rendjét, a műszaki-infrastrukturális hálózatok összehangolt térbeli elrendezését határozza meg, őrzi a területi, táji, természeti, ökológiai és kulturális értékeket, illetve az erőforrásokat.

A területrendezési tervről szóló rendelet Vas megye területére terjed ki.

A határozat tartalmazza a megyei szabályozási ajánlásokat. A terv megyei szabályozására ad ajánlást mind a Térségi Szerkezeti Terv elemei, mind az övezetekre vonatkozóan.

Határozati javaslat

A Vas Megyei Közgyűlés Elnöke a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény 46. § (4) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján, a veszélyhelyzet kihirdetéséről szóló 27/2021. (I.29.) számú kormányrendeletre tekintettel, a Vas Megyei Közgyűlés feladat- és hatáskörében eljárva Vas megye területrendezési tervének megyei szabályozási ajánlásait a mellékletnek megfelelően jóváhagyja.

Az álláspont kialakítása a Vas Megyei Közgyűlés tagjaival folytatott konzultáció útján történt.

Felelős: a közgyűlés elnöke

Határidő: azonnal

Majthényi László sk.

ELŐTERJESZTÉSI ANYAG

Vas megye területrendezési tervének megyei szabályozási ajánlásairól

A Vas Megyei Közgyűlés a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény 16. § (1) bekezdésében, valamint a Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény (továbbiakban a területrendezési törvény) 88.§ (5) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján és a területfejlesztésről és területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény 12. § (1) bekezdés a) pontjában foglalt feladatkörében, a területrendezési törvény részét képező Országos Területrendezési Tervvel összhangban, Vas Megye Területrendezési Tervének megyei szabályozási ajánlásairól a következő határozatot hozza. Ezzel egyidejűleg az 193/2010. (XI.26.) sz. határozat hatályát veszti

I. A MEGYEI TERÜLETFELHASZNÁLÁSI KATEGÓRIÁKRA VONATKOZÓ MEGYEI SZABÁLYOZÁSI ÉS GAZDÁLKODÁSI AJÁNLÁSOK

Az erdőgazdálkodási térségre vonatkozó területfelhasználási ajánlások

1. A 2015-2020 közötti időszakra szóló 4. Nemzeti Környezetvédelmi Programban (27/2015. (VI.17.) OGY határozat) (továbbiakban: NKP IV) megjelenő célokkal összhangban Vas megyében is érvényt kell szerezni az alábbi szempontoknak:
  - Az erdőterületek kiterjedésének növelése (*elsősorban az éghajlatváltozás nyomán megváltozó termőhelyi adottságokhoz alkalmazkodni tudó állományokkal, őshonos fajokkal*).
  - Az erdők ökológiai, biodiverzitási értékének növelése.
2. Ezeken túlmenően változatlan célkitűzés:
  - az erdősített területek környezetkímélő használata (pl. szálaló erdőgazdálkodás).
  - a folyamatos erdőborítást és elegyességet biztosító erdőművelési és erdőkezelési eljárások alkalmazása,
  - az erdőtömbök összekapcsolásának elősegítése,
  - a mezőgazdasági és nem mezőgazdasági földterület első erdősítésének támogatása, az őshonos, elegyes erdők telepítésének előnyben részesítése, természetességének javítása és közjóléti értékének növelése,
  - az erdők szerkezetátalakítása (pl. a sarj eredetű erdők mag eredetűvé alakítása),
  - a folyamatos erdőborítást és elegyességet biztosító erdőművelési és erdőkezelési eljárások alkalmazása.
3. A meglévő erdők védelmére, folyamatos karbantartásukra fokozott figyelmet kell fordítani.
4. Az erdők rendeltetésén belül a gazdasági, védelmi és közjóléti funkció összhangjára kell törekedni. Az erdővel borított táj a turizmus számára növekvő vonzerőt jelent, ezért e területeken indokolt összehangolni az erdőgazdálkodás, táj- és természetvédelem, valamint az ökoturizmus szempontjait.
5. Az erdő kiemelkedő védelmi szerepére tekintettel védelmi rendeltetésű erdők telepítése az ökológiai hálózat fejlesztését szolgáló természetvédelmi érdekeken túl talajvédelmi, településvédelmi és tájképvédelmi céllal egyaránt javasolt:
  - A környezeti károk mérséklése érdekében az erősen szennyező emissziós források térségében véderdők telepítése, védőfásítások létesítése szükséges (elsősorban az ipari területek, a nagy forgalmú közlekedési utak mentén a levegő és zajszennyezés csökkentése érdekében).
  - Erdősávok, fasorok, egyéb fásítások létesítésekor fontos szempont továbbá az emberi tevékenységekből keletkezett tájsebek, sérült termőterületek rekultivációja, újjrahasznosítása erdészeti eszközökkel.

6. A védett természeti területeken levő erdők elsődleges természetvédelmi rendeltetése mellett a védettség fokának függvényében törekedni kell az ökoturizmus fejlesztésére.
7. A természetvédelmi oltalom alatt álló erdőterületeken meg kell oldani a fenntartható területhasználat, a biológiai sokféleség védelmét, a természetkímélő erdőgazdálkodás szempontjainak összeegyeztetését, törekedni kell az őshonos társulások fajösszetételének fenntartására ill. kialakításának, kialakulásának elősegítésére.
8. Az új erdőtelepítések, tájfasítások meghatározásánál kiemelt szempont:
  - a táj ökológiai és környezetvédelmi tagolása,
  - a véderdők és véderdősávok erózió- és defláció elleni védelemnek megfelelő telepítése,
  - az ökológiai folyosó-rendszer kiegészítése,
  - a környezetvédelmi érdekek érvényesülését is szolgáló erdőstruktúra kialakítása.
9. Erdőtelepítésre javasolt területen beépítésre szánt terület kijelölését lehetőleg kerülni kell.
10. Az erdőtelepítés a mezőgazdasági termelés-racionalizálás lehetőségeként olyan területeken célszerű, ahol valamilyen tényező akadályozza a hatékony gazdálkodást. *(Ilyen területek elsősorban: az erdőkkel körbevett zárványterületek; a lejtőkön fekvő földterületek, ahol a talajvédelemnek elsődleges szerepe van; az alacsony termőképességű, alacsony aranykorona értékű földterületek, ahol csak magas költségráfordítással lehet mezőgazdasági termelést folytatni, továbbá a vízbázisok hidrogeológiai védőterületei.)*
11. Erdőtelepítést a tájvédelmi szempontok figyelembevételével, a tájkarakter megőrzésének biztosításával javasolt végezni.
12. Erdőtelepítésre kijelölendő területek meghatározásánál a táji - termőhelyi adottságokat, a mezőgazdálkodásra való területalkalmasságot, a természetvédelmi és gazdasági igényeket is szükséges mérlegelni.
13. A potenciális erdőtelepítési területből - *ritka gyeptársulásaik megőrzése érdekében* - ki kell zárni a természetvédelmi oltalom alatt álló gyepterületeket, továbbá a természetes és természetközeli állapotú, természeti területnek minősülő gyepterületeket, valamint a NATURA 2000 hálózatba kijelölt természetes élőhelyeket.
14. Az intézkedéseket a mindenkor érvényes Erdőtörvény (az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény, továbbiakban: Evt.) előírásainak betartásával kell fogantatni, a tulajdonos illetve erdőgazdálkodó egyetértésével.

A mezőgazdasági térségre vonatkozó területrendezési (és ahhoz kapcsolódó) gazdálkodási ajánlások

Az agrárgazdaság környezeti aspektusai (NKP IV szerint)

Stratégiai célok (az NKP IV. program szerint):

- A mezőgazdasági eredetű környezetterhelés csökkentése.
  - A természeti, környezeti adottsághoz illeszkedő művelési ágak és módok terjesztése.
  - A természet-és természetkímélő gazdálkodási módok elterjesztése
1. Az NKP IV-ben megjelenő célokkal összhangban, Vas megyében is érvényt kell szerezni az alábbi szempontoknak:
    - az agroökológiai adottságokhoz illeszkedő, környezetbarát gazdálkodás alkalmazása *(pl. környezetbarát és talajkímélő agrotechnika, vetésforgó,*

vetésszerkezet, tápanyag-ellátás, öntözés alkalmazása; erózióvédelem; integrált növényvédelem; tarlóégetés elkerülése).

- talajvédő gazdálkodás megvalósítása, a talaj-degradációs tényezők megelőzése, mérséklése, a talaj vízháztartási képességének javítása (*kapcsolódva a környezetbarát mezőgazdasági gyakorlathoz*).
  - a tisztított szennyvíz és szennyvíziszapok szakszerű mezőgazdasági felhasználása.
  - mezőgazdasági üzemek energia-hatékony korszerűsítése, megújuló energiaforrások alkalmazása.
  - a termőföld igénybevételével megvalósuló beruházások során a talajvédelmi szabályok betartása (*a beruházással, építéssel érintett területek humuszos termőrétegének megmentése, illetve a környező talajok minőségének megóvása*).
2. A mezőgazdasági térség területfelhasználása során - *a mindenkori terület potenciálja és a művelési ág együttes figyelembevételével* - ösztönözni kell a gazdaságos árutermelésre alkalmas birtokméretek kialakítását.
3. A termőterületek védelme érdekében külterületen településrendezési tervekben az OTÉK-ban megengedett telekminimumnál nagyságrendileg nagyobb, illetve az ott megengedett beépítési %-nál kisebb értékeket célszerű meghatározni a beépíthetőség feltételeként. A mezőgazdálkodáshoz kapcsolódó építési igények kielégítésére a birtokközpontos rendszer ösztönzése indokolt.
4. A tájkarakter védelme érdekében településrendezési tervekben az OTÉK-ban megengedett telekminimumnál nagyságrendileg *nagyobb*, illetve az ott megengedett beépítési %-nál *kisebb* maximumértéket célszerű meghatározni a beépíthetőség feltételeként.
- Az ökológiai hálózat magterületi és ökológia hálózati övezetéhez tartozó mezőgazdasági területeken természetközeli művelési módok alkalmazása ajánlott.
  - A tájképvédelmi, valamint az ökológiai hálózat puffertérületi övezete által érintett mezőgazdasági területen birtokközpont nem létesíthető, irányelvként javasolt a 0 és 1,0% közötti beépíthetőségi maximum meghatározása.
  - Az ökológiai és tájképvédelmi célú övezetek által nem érintett általános mezőgazdasági területeken, amennyiben a földművelés vagy az állattartás építményigénye birtokközpontban nem biztosítható, a településrendezési tervben megengedhető a táji adottságoknak és a gazdálkodási szükségleteknek megfelelő gazdasági épület létesítése, a terület táji-természeti értéket nem képező részén, 10%-ot meg nem haladó, (lehetőleg 3% alatti), tájbailló beépítettséggel.
  - Az ökológiai és tájképvédelmi célú övezetek által nem érintett sajátos adottságú mezőgazdasági területeken (pl. tanyás térségben, intenzív ültetvényművelés alatt álló, vagy agrárerdészeti módszerekkel hasznosított területeken), valamint a kertés mezőgazdasági területeken a fentiekől eltérő egyedi szabályozás kidolgozása célszerű a településrendezési tervekben a tájkarakter védelme érdekében.
5. A kiváló termőhelyi adottságú, kimagasló agrárpotenciállal rendelkező, a gazdaságos árutermelésre legalkalmasabb területek védelme fontos feladat. E területek belterületbe vonása csak jelenlegi belterülethez közvetlen kapcsolódásuk esetén indokolt, beépítésre szánt területté minősítésük pedig csak a mezőgazdasági termeléssel, feldolgozással, szolgáltatással és kereskedelemmel összefüggő céllal javasolt.
6. A termőföld rendeltetésétől eltérő igénybevétel csak a legszükségesebb mértékben és elsősorban a jelenleg beépített területtel határos gyengébb termőhelyi adottságú területeken javasolható. Az átlagosnál jobb adottságú földterület beépítésére szánt területté csak kivételesen indokolt esetben jelölhető ki, amennyiben a funkcióra kevésbé értékes földterület nem áll rendelkezésre.

7. A mezőgazdasági térség extenzíven hasznosított területei beépítésre szánt területté való minősítése általában nem kívánatos, kivételesen csak abban az esetben, ha a terület természeti-, tájképi értékei nem károsodnak, adottságai is fennmaradnak, továbbá a terület biológiai sokfélesége sem károsodik helyreállíthatatlanul.
8. A mezőgazdasági térségbe tartozó magasabb ökológiai, de alacsonyabb termőhelyi értékű mezőgazdasági területek az agrár-környezetvédelmi alapú környezet-, és természetkímélő területhasználat, az ökológiai tájgazdálkodás és az erre épülő ökoturizmus és vidékfejlesztés javasolt célterületei, ennek megfelelően itt kiemelt fejlesztési és rendezési cél a táji változatosság, mozaikosság fenntartása: gyepek - ligetek - erdők, nádasok, nedves - vizes élőhelyek megóvása illetve területi részarányuk növelésének elősegítése.
A megye területén helyezkedik el az Őrség-Vendvidék MTÉT. Az MTÉT program célja, hogy a fokozottabb környezeti sérülékenységgel jellemezhető táj védett természeti értékeit a gazdálkodási gyakorlatba illeszthető önkéntes vállalatok révén megőrizze, s a természetkímélő módszerek alkalmazását támogassa. Ezen belül az Őrség-Vendvidék MTÉT program célja a területre jellemző hagyományos gazdálkodási módok újbóli elterjedésének támogatásával a táj jellegének, természetes és féltermészetes élőhelyeinek megőrzése.
9. A külterjes hasznosítású mezőgazdasági területeken a védelmi célok érdekében integrált, környezetkímélő gazdálkodást kell folytatni, megfelelő növényvédelmi (*biológiai védekezés*), talajművelési, talajerő-utánpótlási (*szerves- és zöldtrágyázás*) módszerek és vetésszerkezet megválasztásával. A térség területén előforduló ökológiai folyosókra, természeti- és természetvédelmi területekre az ökológiai hálózat övezetére vonatkozó előírások, ill. irányelvek és a természetvédelem jogszabályai az irányadók.
10. A mezőgazdasági térség extenzíven hasznosított területein a táj- és természetvédelmi szempontoknak alárendelten kell elősegíteni az erdősávok, fasorok telepítését, de elsődlegesen a meglévő mezsgyék, facsoportok, erdősávok védelmét kell biztosítani.
11. A mezőgazdasági térségben elő kell segíteni az agrár-térszerkezetet előnyösen formáló mozaikos védő erdősávok, fasorok telepítését, egyben biztosítani kell a meglévő mezsgyék, erdősávok védelmét. A területeken meg kell akadályozni a talaj fizikai, kémiai és biológiai degradációját.
12. A kiváló minőségű és termőképességű mezőgazdasági területeken az intenzív mezőgazdasági művelés mellett gondot kell fordítani a biotóp hálózat elemeire (*mezővédő erdősávok, cserjesorok, gyepek, vízfolyások menti terület*), a kiváló adottságú talajok (*csernozjom*) megőrzésére, tápanyag-utánpótlására, a fizikai, kémiai, biológiai talajdegradáció megakadályozására, valamint az erózió elleni védelemre (*különös tekintettel a lejtőre merőleges irányú művelés folytatására*).
13. Fáslegelőn, nedves réten és lápos-mocsaras területen kerülni kell új épületek elhelyezését, illetve a felületek burkolását.
14. Az allergiás megbetegedések csökkentése érdekében fontos feladat a parlagterületek visszaszorítása és a parlagfű-mentesítési kötelezettség betartása.
15. A mezőgazdasági térség extenzíven hasznosított területein ösztönözni kell az extenzív tájgazdálkodásra alkalmas - jellemzően több tíz hektárt elérő, de a több 100 ha-t jellemzően nem meghaladó - birtokméretek kialakítását. Az intenzív művelésből kivonandó, öko- (*bio-*) és egyéb külterjes mezőgazdálkodásra sem alkalmas területek elsősorban extenzív gyepgazdálkodással, honos fajokkal történő ligetes fásítással, halastóként vagy egyéb vizes- nedves élőhelyek kialakulására módot adó formában hasznosítandók.

16. A mezőgazdasági térség extenzíven hasznosított területein - az agrár, a környezetvédelmi és az erdészeti támogatási formák összehangolt alkalmazásával - ösztönözni kell a szántóterületek arányának csökkentését, a gyepek és erdőterületek arányának jelentős növelését. A vízfolyások menti hullámtéri területeken és a megyei területrendezési tervben ökológiai és zöldfolyosóként tervezett területeken található szántóterületeket erdősíteni, fásítani, illetve gyepesíteni célszerű.
17. A külterjesen hasznosítható, gyengébb termőhelyi adottságokkal rendelkező, valamint a talaj-, víz- és élőhelyvédelmi szempontból fontos területeken főként önellátásra, ill. a környező területek tradicionális, jó minőségű, egyedi, tájjellegű, illetve bio-termékekkel történő ellátására, valamint az idegenforgalom (kulturális, rekreációs) specifikumaira irányuló termelést célszerű folytatni. Javasolható a takarmánytermesztés, extenzív gyepgazdálkodással összekötött külterjes állattartás, amely jól kombinálható a génmegőrző és idegenforgalmi jellegű őshonos állatok tartásával, bemutatásával.
18. A mezőgazdasági térséghez tartozó területek további felaprózódását a településrendezés eszközeivel is lassítani kell. A mezőgazdasági térségben elsődlegesen a táj értékeinek és karakterének megőrzését szolgáló tájhasznosítási módokat szükséges támogatni.
19. A borvidéki és bortermőhelyi települések szőlőkataszter szerinti I. és II. osztályú területeihez tartozó földrészletein épület elhelyezése csak a szőlőtermelés és a borturizmus elősegítése érdekében lehetséges.
20. A mezőgazdasági térséghez tartozó borvidéki és szőlőkataszterbe sorolt területeken a beépítés településrendezési tervben megállapítandó feltétele a szőlő művelési ágak megfelelő területhasználat (szőlőművelés).
21. A mezőgazdasági térség hasznosításánál érvényesíteni kell a „vizek mezőgazdasági eredetű, nitrátszennyezéssel szembeni védelméről szóló” mindenkor érvényes jogszabályi előírásokat.
22. A keletkező vizek megőrzendők, a megyét érintő vízgyűjtőkön olyan víz- és agrárgazdálkodást kell folytatni, amely nem eredményezi a talajvíz csökkenését és elősegíti az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást.
23. Az árvízveszélyes mezőgazdasági területek művelési ágát és módját úgy kell megválasztani, - szántó és egyéb intenzív művelés esetén megváltoztatni - hogy a vízgazdálkodási és a természetvédelmi szempontok prioritása érvényesüljön. E területeken potenciálisan környezetszennyező vagy veszélyeztető anyag és létesítmény elhelyezése nem javasolható.
24. A mezőgazdasági térségre vonatkozó (10-12. és 16. pontban jelzett) területrendezési intézkedéseket és gazdasági ajánlások a mindenkori Erdőtörvény előírásainak betartásával kell foganatosítani.

A vízgazdálkodási térségre vonatkozó területrendezési és területhasználati ajánlások

1. A vízfolyások ökológiai szempontok figyelembe vételével történő rendszeres karbantartása és felújítása közép- és hosszú távon egyaránt fontos feladat. A helyreállítás során a természetszerű állapotot közelítő megoldásokra kell törekedni, a vízgazdálkodási feladatok végzéséhez szükséges területek és hullámterek nem építhetők be.

2. A mederrendezés elsőrendű szempont, mert ezek a vizek a végbefogadói a beépített területekről érkező csapadékvíz-hálózat által szállított nagy mennyiségű, hirtelen lezúduló csapadékvíznek.
3. A helyi vízkárelhárítás érdekében a hegy- és dombvidéki településeken különösen fontos a kisvízfolyásokon az ökológiai szempontok figyelembevételével meghatározott záportározó-építési lehetőségek kihasználása. A vizek visszatartásával és késleltetésével mentesíthető a beépített terület a hirtelen lezúduló, sok uszadékot és hordalékot szállító vizektől.
4. A kisvízfolyások, víztározók állapotára, minőségére különösen figyelmet kell fordítani.
5. A települések belterületén összegyűjtött csapadékvizek csak előzetes tisztítás (*olajfogó, homokfogó, törmelékfogó stb.*) után vezethetők a vízfolyásokba.
6. A folyóvizek és a part menti területek területfelhasználásánál és hasznosításánál két prioritást kell párhuzamosan érvényesíteni:
  - az árvizek biztonságos levezetését (élet- és vagyonvédelem)
  - valamint a vízmegtartást (*ökológiai és turisztikai vízigény biztosítása, árvízcsúcs csökkentő szerep*).
7. A települések településrendezési tervében rögzített távlati területhasznosítás figyelembevételével - *a vízgyűjtő szintű térségi komplex vízgyűjtő-gazdálkodási tervhez kapcsolódva* - támogatni kell a települések csapadékvíz elvezetési tervének elkészítését. Abban le kell határolni a zárt csapadékvíz elvezetésű és a nyílt árkos vízelvezetésű területeket. Meg kell határozni a vízgyűjtők várható távlati terhelését a 1155/2016. (III. 31.) Korm. határozattal kihirdetett, Magyarország felülvizsgált, 2015. évi vízgyűjtő-gazdálkodási tervében foglaltakkal összhangban.
8. Törekedni kell a csapadékvizek levezetésének késleltetésére, azon településeken ahol nem indokolt, különös tekintettel megvizsgálandó a burkolt árok szakaszok helyett földmedrű árok kialakításának lehetősége. El kell érni, hogy a többletvíz elvezetése mellett a térségi vízgazdálkodási tervekben foglalkozzanak a vízvisszatartás és hordalékfogás kérdéseivel is, a lehullott csapadék ésszerű hasznosításával.
9. Kerülni kell a természetes partvonalak megváltoztatását, a természetes vízfelületek csökkentését.
10. A folyókat, felszíni vizeket övező ökológiai, illetve zöldfolyosó hálózatok megtartása és fejlesztése (*rehabilitációja*) kiemelt feladat. Elő kell segíteni, hogy az ehhez szükséges területeket - *a térségi zöldhálózat fejlesztés célterülete övezeti lehatárolását is figyelembe véve* - a településrendezési tervek területfelhasználást meghatározó szerkezeti és szabályozási munkarészeiben biztosítsák, vízgazdálkodási, mezőgazdasági vagy erdőterület ajánlott besorolással.
11. El kell érni, hogy a településrendezési tervekben az építésügyi előírásokban körültekintő szabályozás fogalmazódjon meg e területek „elépítésének” megakadályozása és a környezetterhelés mérséklése érdekében.
12. A településrendezési eszközök keretében kell a vízügyi ágazat által a területrendezési tervben jelölt víztározó számára biztosítandó területet, az ahhoz szükséges területfelhasználásra megfelelő kategóriának kijelölni.
13. A feladatok meghatározásánál figyelembe kell venni „az árvíz megelőzés, az árvízmentesítés és az árvízvédekezés legjobb gyakorlata” (*Best practices on flood prevention, protection and mitigation*) európai dokumentumát.

14. Törekedni kell a vizek többletéből vagy hiányából eredő káros hatások csökkentésére, megelőzésére. A vízviSSzatartás, -tározás fejlesztésére, illetve az árvízvédelmi védképesség megtartására, különös tekintettel a klímaváltozás következtében várható szélsőséges vízjárásra. Az ár- és belvizek, illetve aszályok hatásának mérséklésére a „jó állapot”, mint célkitűzés figyelembevételével.
15. Érvényesíteni kell a teret a folyónak elvet.
16. Gondoskodni kell az élet- és vagyonvédelem további biztosításáról a differenciált kockázatvállalás elve alapján.

A települési térségre vonatkozó területrendezési és területhasználati ajánlások

1. Az NKP IV.-ben megjelölt célokhoz kapcsolódóan Vas megyében is érvényt kell szerezni az alábbi szempontoknak:
  - barnamezős területek és rozsdaovezeti akcióterületek felhasználása;
  - zöldfelület kataszter létrehozása;
  - a települések talajának védelme;
  - a helyi zaj- és rezgésvédelmi szempontból csendes övezet, illetve fokozottan védett terület kijelölése;
  - a települések fejlesztési-rendezési tervezésénél fokozott figyelem a földtani adottságokra, a felszínmozgásokkal való veszélyeztetettségre;
  - az igénybevételre kerülő biológiailag aktív felületek magas biológiai aktivitású területek létesítésével történő területi pótlása;
  - infrastruktúra-fejlesztés a környezeti szempontok figyelembevételével;
  - a települési folyékony hulladék ártalommentes elhelyezését biztosító előkezelő és fogadó létesítmények kialakítása.

A településrendezési tervekben - a területhasználat és a beépítés jellemzőinek figyelembevételével - fokozott figyelmet kell fordítani a települési karakternek és a tervben támogatni kívánt funkcionális célnak egyaránt megfelelő területfelhasználási kategóriák megválasztására.
2. A beépítésre szánt területek túlzott növekedését fékezni szükséges. Az új beépítésre szánt területek kijelölésének korlátozásával elősegítendő a meglévő települési területek rehabilitációja a területrendezési terv eszközeivel.
3. Támogatni kell a tagolt települési szerkezet kialakítását. A térszerkezet tagolásának legfontosabb eszközei (a térségi zöldhálózatok rendszerébe illeszkedő) a települési zöldfelületi rendszer kialakítása, a meglévő zöldterületek megőrzése, a táji környezetet is figyelembe vevő méretezéssel új funkcionális zöldterületek tervezése, a zöldterületi (és zöldfelületi) egységek funkcionális és ökológiai hálózatot képező rendszerbe szervezése, a települési szegélyek megfelelő kialakítása.
4. A települési területeken a településszerkezet alakításával, a helyi építési szabályozással segíteni kell a lakó és intézményi funkciókat zavaró tevékenységek megszüntetését, újabb zavaró tevékenységek távoltartását elősegítő országos hatókörű előírások érvényesülését.
6. A települési térségben új erdőtelepítések, fásítások meghatározásánál kiemelt szempont:
  - a települések komplex zöldfelületi rendszerének fejlesztése, az ökológiai és zöldfolyosó-rendszer kiegészítése,
  - a települési környezetvédelmi érdekek érvényesülését is szolgáló erdőstruktúra kialakítása, a véderdők és véderdősávok erózió- és defláció elleni védelemnek megfelelő telepítése, valamint a városkörnyéki erdők közjóléti rendeltetésének erősítése.

7. Törekedni kell a hagyományos településszerkezet és beépítési mód megőrzésére, különösen a kulturális örökségi értékek, valamint a természeti és tájképi értékek szempontjából érzékeny területeken. Szigorú feltételekhez célszerű kötni a beépítésre szánt területek bővítését és területhasználatát a védett természeti területek környezetében és az ökológiai hálózat puffer területein, valamint a kiváló termőhelyi adottságú mezőgazdasági területeken, hidrogeológiai védőterületen, bel- és árvízveszélyes területen, továbbá ott, ahol azt a településképzésvédelmi szempontok megkövetelik.
8. A térségbe tartozó települések rendezési terveiben a beépítés differenciált szabályozását, a településképhez illeszkedő beépítést kell támogatni.
9. A településrendezési beavatkozások megalapozása során a helyi településképi rendeletek előírásai mellett figyelemmel kell lenni a települési arculati kézikönyvek ajánlásaira. Az arculati kézikönyvekhez kapcsolódva – *azt kiegészítve* – szükséges elkészíteni az értékvédelmi katasztereket úgy a régészeti örökség, mint a táji örökség, az egyedi tájértékek vonatkozásában.
10. A településközpontok rehabilitációja, valamint a településfejlesztési dokumentumokban kijelölt akcióterületek fejlesztése és rendezése során kiemelt figyelmet kell fordítani az értékek védelmére, a helyi sajátosságok felmutatására, valamint a környezeti minőség általános emelésére, a településképet zavaró elemek kiküszöbölésére.
11. A településközpontok rehabilitációja, valamint az akcióterületek fejlesztése során biztosítani célszerű az elektromos és hírközlő hálózatok (*légkábék*) felszín alatti elvezetését. E területeken törekedni kell a csapadékvíz elvezetés (*hálózatba illesztett, de*) zárt rendszerű megoldásainak alkalmazására.
12. Az ipari területek és parkok kialakításakor is törekedni kell az észszerű területhasználatra. A zöldmezős beruházásokkal szemben előnyben kell részesíteni a környezetvédelmi követelmények biztosítása mellett a meglévő területek újrahasznosítását, különösen a hagyományos ipari térségek rehabilitációra váró iparterületein.
13. A települési- és tájkarakter védelme érdekében térségi jelentőségű bevásárló- és szolgáltató központok létesítése csak a városok közigazgatási területén javasolt. A döntés során környezeti, társadalmi, gazdasági hatásvizsgálat keretében vizsgálni szükséges a települési környezetre, a helyi, hagyományos kereskedelemre, szolgáltatásra, termelésre gyakorolt hatásokat.
14. A levegőminőségileg érzékeny területeken a településrendezési tervekben a beépítés szabályozása során a kondicionáló zöldfelületi rendszer bővítése mellett különös figyelmet kell fordítani a települések átszellőzését biztosító folyosók megtartására.
15. A hagyományos tájhasználat megtartása érdekében nagyon fontos a külterületi építési lehetőségek szigorú szabályozása, különösen a város-közeli kertes területeken, valamint a szőlőművelés fenntartását segítve a hagyományos szőlőterületeken, elsődlegesen a történelmi borvidékeken.
16. A települések beépítésre szánt területét nem kívánatos növelni azokon a településeken, ahol a szennyvízcsatorna-hálózat még nem épült ki, vagy nem megfelelő kapacitású tisztítóra csatlakozik.
17. Az értékes és érzékeny rekreációs területeken az extenzív (hétvégi üdülőtelkes) üdülőterületi, valamint a tömeges üdülés igényeit szolgáló területbővítéseket, fejlesztéseket kerülni kell.

18. A települési térségekben preferálni indokolt a meglévő lakóterületek intenzívebb hasznosítását.
19. Elsősorban a városok települési térségeiben támogatni javasolt a zöldterületek és zöldfelületek kiterjedésének növelése, az alulhasznosított területek biológiai aktivitásának növelése. Minden települési térségben indokolt azonban olyan közterület-szabályozás érvényesítése, amely a közlekedés és a közművek elhelyezésének biztosításán túl lehetővé teszi legalább egyoldali fasor telepítését is.
20. A települések beépítésre szánt területei és a mellettük meglévő - vagy tervezett - főutak, elkerülő utak között - a zaj- és rezgés, illetve a közlekedésből eredő légszennyezés elleni védelemre is alkalmas - védő, takaró zóldsávok létesítése indokolt. A lakó és a gazdasági funkciójú területek között a környezetvédelmi és településesztétikai követelmények együttes teljesítése érdekében védő takaró zóldsávok telepítése javasolt.
21. A nem városi települések települési térségeiben meg kell előzni a települési területek olyan mértékű sűrítését (*a területhasználat és a beépítés intenzitásának túlzott növelését*), amely kedvezőtlen irányba befolyásolja a lakókörnyezet és a környezetminőség alakulását, és rontja a falusias, illetve a kertés családi házas életmód feltételeit.
22. A beépítésre nem szánt területek beépítésre szánt területté való átminősítése és tényleges igénybevétele során követelmény, hogy az adott településben a jóváhagyott településfejlesztési koncepcióban előirányzott funkció elhelyezésére sem a beépített (*műszakilag már korábban igénybe vett*) területek helyreállításával (*rehabilitálásával*), sem a jóváhagyott településrendezési tervekben a beépítésre szánt területként szabályozott területek hasznosításával nincs lehetőség.
23. Törekedni kell a funkcióját vesztett, üres létesítmények (*és területeik*) újrahasznosítására.
24. A települési térség igénybevételeinek és bővítésének fontos kritériuma, hogy az csak a műszaki infrastruktúra kialakításának biztosítása esetén támogatható. Tiltani javasolt új beépítésre szánt területek kijelölését, ha az a települések területén ökológiai hálózathoz tartozó területet érint, vagy az összefüggő erdőterületeket csökkentené.
25. A kertgazdasági (*volt zártkerti*) területek beépítésre szánt területté való átminősítése akkor támogatható, ha adott területen a tervezett funkcióhoz nélkülözhetetlen közterületek kialakíthatók, a közművek elhelyezhetők, és a funkcióhoz tartozó telekméret és telekgeometria az OTÉK követelményeivel összhangban a területtulajdonosok önkéntes elhatározásával és költségviselésével megteremthető. Lakó funkcióra fentiekén túl akkor javasolható a terület átminősítése, ha a humán infrastruktúra és a közszolgáltatások is biztosíthatók.
26. A települési térségen kívüli - ahhoz szervesen nem kapcsolódó - zöldmezős beruházások, településrendezési tervbe illesztése előtt ajánlott tájterhelhetőségi vizsgálatot és területrendezési tanulmányt és stratégiai környezeti hatásvizsgálatot készíteni (*a tervezett fejlesztés hatásainak komplex vizsgálatára*), ha a tervezett területfelhasználás kiterjedése meghaladja a 10 hektárt, vagy az egymással funkcionális kapcsolatban lévő, de egymáshoz nem kapcsolódó területfelhasználások együttes kiterjedése meghaladja a 15 hektárt.
27. A településrendezés eszközeinek kialakításakor és felülvizsgálatakor érvényre kell juttatni a megyei és a települési környezetvédelmi programban foglaltakat

II. A MŰSZAKI INFRASTRUKTÚRA FEJLESZTÉSÉT ÉRINTŐ AJÁNLÁSOK, SZABÁLYOZÁSI IRÁNYELVEK

A közlekedési hálózatok fejlesztésére vonatkozó megyei feladatok, irányelvek

1. Szorgalmazni kell a községek jobb ellátását, a lakosság színvonalasabb kiszolgálását elősegítő, hiányzó településközi úthálózati elemek fokozatos kiépítését. A kiépítés módját (vonalvezetés, keresztmetszeti kialakítás és burkolatminőség) az útszakasz hálózatban betöltött szerepe és az út természeti környezetének figyelembevétele alapján minden esetben egyedileg kell meghatározni.
2. Települést elkerülő útszakaszok mentén a közlekedésből eredő zaj- és légszennyezés csökkentését szolgáló védőfásítás szükséges az út település felőli oldalán, az úttól a közlekedésbiztonság és balesetmegelőzés szempontjainak megfelelő távolságban.
3. Kiemelt feladat a térségi kerékpárút hálózat helyi kezdeményezésekkel és útszakaszokkal összehangolt fejlesztése elsősorban a megyei területrendezési tervben megjelölt útvonalakon.
4. A térségi szerkezeti terv érvényesülése érdekében az érintett települések közigazgatási területén - műszakilag megalapozott tervek alapján - területet kell biztosítani a térszerkezetet meghatározó közlekedési hálózatnak (tervezett gyorsforgalmi-, főúti nyomvonalaknak) és létesítményeknek, a vízgazdálkodás és energiaellátás regionális létesítményeinek, valamint ezek védőövezeteinek. A térségi jelentőségű infrastruktúra hálózatának és létesítményeinek megvalósíthatóságát biztosító sávok, ill. területek, országos és térségi létesítmények által igényelt magassági és egyéb korlátozásokra az ágazati szabványok és előírások irányadók.

Az energiaközmű hálózatok és elemek érvényesítéséhez szükséges megyei feladatok, irányelvek

1. A területrendezési eszközökben az energiaközművek meglévő és tervezett hálózatainak, létesítményeinek és azok biztonsági övezeteinek, az ágazati szabványok és előírások figyelembe vételével, szabályozással rögzített helykijelölés és területbiztosítás szükségessé válik.
2. A területrendezési eszközökben a hálózatok és létesítmények fektetési formájának meghatározásánál figyelembe kell venni a klímaváltozás hatáskompenzálásához szükséges területgazdálkodási igényeket, továbbá a megye gazdasági életében fontos gazdasági ágazattá váló turisztikai fejlesztést segítői igényeket, valamint a környezeti állapot fejlesztését.
3. A műszaki feltételek a 220 kV és az, azt meghaladó feszültség szintű hálózatoknál indokolja a hálózatok föld feletti oszlopokon történő elhelyezését, azt el nem érő feszültség szintű új hálózatokat viszont bel- és külterületen egyaránt a beépítésre szánt hasznosítású területeken földalatti elhelyezéssel szabad csak építeni területgazdálkodási és környezetvédelmi igények érdekében. Ezzel a vezetékek földalatti elhelyezésével növény-fa telepítése számára terület szabadítható fel, amely árnyékoló hatásával a klímaváltozás hatás-csökkentését szolgálja és növeli a biológiai aktivitásértéket is. (A VET-ben rögzített iparági előírás bel- és külterületet különböztet meg, míg az építésügy beépítésre szánt és nem szánt terület használatot.)
4. Villamosenergia elosztóhálózati rekonstrukció esetén, ha azt az érintett település helyi építési szabályzata (HÉSZ), a helyi település képvédelmi rendelet (TKR), vagy egyéb előírás nem zárja ki, akkor föld feletti elhelyezés fenntartható.

5. Új távhőhálózat építés, hálózati rekonstrukció csak felszín alatti elhelyezéssel kivitelezhető.
6. Megújuló energiahordozó hasznosítására létesítendő közcélú villamosenergiát termelő erőmű-park beépítésre szánt, vagy nem szánt különleges megújuló energiatermelő területen létesíthető.
Az erőmű-park hálózatai és elemei elhelyezése során kerülendő az erdőterületek igénybevétele. A napelem-park telepítése során érdemes figyelembe venni a közeli erdőterületek vagy fásítások növekedésével bővülő árnyékhatást, illetve a szélerőművek esetén a meglévő erdőktől, fásításoktól mért, a dőlésmagasságnak megfelelő távolságot is.
7. Egy telephelyen létesülő megújuló energiahordozó hasznosítású erőmű-park villamosenergia termelése:
  - a. ha meghaladja az 5 MW-ot a megyei, vagy kiemelt térségi területrendezési tervbe
  - b. ha meghaladja az 50 MW-ot az országos területrendezési tervbe is szerepeltetni kell.
8. A megyei tervben rögzített meglévő és tervezett energiaközmű elemeket a településrendezési tervekben továbbvezetni szükséges.
9. A klímaváltozás hatására jelentkező hőhullámok hatáskompenzálására, kiemelten a telepszerű többszintes lakótelepi és egyéb magas épületeknél a gépi klimatizálásra fel kell készülni, fenntarthatóság érdekében a többlet energiaigény kielégítésére a megújuló energiahordozók hasznosításának a bevonásával.
10. A megye településeit ösztönözni kell, hogy megyei klímastratégiára támaszkodva készítsék el a saját Fenntartható Energia és Klímaakció Programjukat (SECAP), hogy a fenntartható energiaellátási rendszerre vonatkozó javaslatokkal növeljék az ellátásbiztonságot és a versenyképességet.
11. Volt mezőgazdasági kiskertés területek és egyéb beépítésre nem szánt területek beépítésre szánt hasznosítású funkcióváltása esetén a közvilágítást is ki kell építeni, s mint új hálózatot földalatti elhelyezéssel önálló lámpatestek alkalmazásával kell kivitelezni, a föld feletti hálózat és a kifeszültségű elosztóhálózat tartóoszlopaire szerelt lámpafejes közvilágítás, csak akkor tartható fenn, ha már korábban kiépítésre került és a feltáró út az új funkció kiszolgálására is változtatási igény nélkül megfelel.
12. A vezetékek elhelyezésénél javasolt elkerülni a meglévő erdőterületeket, fásításokat.

A vízi-közmű hálózatok és elemek érvényesítéséhez szükséges megyei feladatok, irányelvek

1. A területrendezési eszközökben a vízi-közművek meglévő és tervezett hálózatainak, létesítményeinek és azoknak, az ágazati szabványoknak és előírásoknak megfelelő védőtávolság igényével együtt, szabályozással rögzített helykijelölése és terület biztosítása szükséges.
2. A területrendezési eszközökben a hálózatok és létesítmények fektetési módjának meghatározásánál figyelembe kell venni a klímaváltozás hatáskompenzálásához szükséges, a felszín feletti terek hasznosítási lehetőségét befolyásoló, felszín alatti területgazdálkodási igényeket, utcafásítás lehetőségének biztosítását.
3. A területrendezési eszközökben szabályozni kell a felszíni, felszín alatti vízbázisok védelmét szolgáló hidrogeológiai védőidom területhasznosítást korlátozó helyfoglalását is. Továbbá szabályozni kell azokat a vízi-közmű fejlesztéseket igénylő elvárásokat is,

amelyek részben a környezetvédelmi igények miatt jelentkeznek (szennyvízkezelő műtárgyak hatásterülete, szennyvíz talajba szikkasztásának a kizárása, stb), részben a településeken a komfortosabb-urbánusabb életvitel lehetőségét szolgálják, hogy az egyes településeken a népességmegtartó képesség javuljon.

4. A területrendezési eszközökben a csapadékvíz-hálózatok kialakítási módjának meghatározásánál figyelembe kell venni a klímaváltozás hatáskompenzálásához szükséges vízvisszatartási lehetőségeket.

Az ivóvízellátó rendszerek fejlesztésére vonatkozó megyei feladatok, irányelvek

1. A települések beépített és beépítésre szánt területén a vezetékes vízellátottságát teljes körűvé kell tenni, új beépítésre szánt terület kialakításának feltétele, a közüzemű ivóvízellátás lehetőségének biztosítása. Beépítésre nem szánt terület beépítésre szántra történő funkcióváltása csak akkor javasolható, ha a közüzemű vízellátás megoldása biztosítható. (kiemelten a volt zártkerti területeken)
2. A helyi vízbázisról ellátott, szigetszerűen üzemelő un. egy kutas települések, regionális hálózati rendszerhez való csatlakozási lehetőségét legalább tervezési szinten elő kell készíteni.
3. A túl hosszú, ágvezetékként üzemelő hálózattal csatlakozó települések több-oldali térségi, regionális összekötésének megoldási lehetőségét vizsgálni kell.
4. A sérülékeny vízbázisok védelmét szolgáló előzetesen kijelölt hidrogeológiai védőterületek jogi rendezését meg kell oldani. A kijelölt hidrogeológiai védőterületeken belül a vonatkozó jogszabályi előírásokat érvényesíteni kell. A vízbázisok, a távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízellátási létesítmények védelméről szóló 123/1997 (VII.18.) Korm. rendelet 5. mellékletében szerepel adott védőidommal érintett terület hasznosítása. A terület felhasználási lehetőségekben azóta több változás történt, ezért fontos, hogy azokat a területfelhasználási lehetőségeket, amelyeket nem jegyez egyértelműen a rendelet, annak a hidrogeológiai védőidomon való elhelyezése csak az ágazattal folytatott egyeztetés alapján történjen.
5. A termelt vizek vízkezelését úgy kell megoldani, hogy az előírások szerinti vízminőségi elvárások (arzen, nitrát, ammóniatartalomra vonatkozóan is) biztosíthatók legyenek. Regionális hálózati rendszerhez kell csatlakoztatni azokat a településeket, amelyeken a helyi vízbázis vízkezelésének megoldásával sem tudják az előírásoknak megfelelő vízminőséget biztosítani.
6. Közcsatorna hálózattal rendelkező településen új közüzemű vízvezeték építeni közüzemű szennyvízelvezetés kiépítése nélkül nem szabad.

Szennyvízelvezetés, -kezelés fejlesztésére vonatkozó intézkedések és irányelvek

1. A településrendezési tervek egyes területfelhasználási övezetre előírt teljes közműellátás kizárólag közüzemű csatornahálózatra történő csatlakozással teljesíthető.
2. Közcsatorna hálózattal rendelkező településen új beépítésre szánt területhasznosítás, területhasznosítási módosítás teljes közműellátás kiépítésével javasolható, a részleges közműellátás csak olyan település részen tartható fenn, ahol a közüzemű hálózati vízellátást már korábban kiépítették. (Új közüzemű vízvezeték csak közcsatornával együtt építhető.)
3. Új szennyvízelvezetésre elválasztott rendszerű vízvezeték építhető.

4. Az egyesített rendszerű szennyvízelvezetés elválasztott rendszerűvé történő átépítési lehetőségét elő kell készíteni.
5. A vízminőség-védelmi területre vonatkozó szennyvízelvezetési, kezelési igényeket a településrendezési eszközökben rögzíteni kell.
6. A vízminőség-védelmi területen sem kezeletlen szennyvizet, sem tisztított szennyvizet talajba szikkasztani nem lehet.
7. Vízminőség-védelmi területen fekvő csatornázatlan településeken, csatornázatlan településrészekben létesítendő építményekben keletkező szennyvíz környezet károsítása nélküli kezeléséhez, ha:
  - a) a szennyvíz közcsatorna hálózat 200 m távolságban rendelkezésre áll, akkor a közhálózati csatlakozást ki kell építeni a keletkező szennyvíz mennyiségétől függetlenül,
  - b) a napi keletkező szennyvíz mennyisége nem haladja meg a napi egyszeri szállítással elszállítható mennyiséget (helyi szippantó kocsi szállító kapacitást) és 200 m-nél nagyobb távolságra érhető el a közcsatorna hálózat, a szennyvizet víz-zárósági próbával igazoltan, vízzáróan kivitelezett, fedett, zárt medencébe kell összegyűjteni és igazolhatóan a kijelölt ürítő helyre szállíttatni.
  - c) a napi keletkező szennyvíz mennyisége meghaladja a napi egyszeri szállítással elszállítható mennyiséget (helyi szippantó kocsi szállító kapacitást) és 200 m-nél nagyobb távolságra érhető el a közcsatorna hálózat, akkor helyben létesítendő szennyvíztisztító kisberendezés is alkalmazható:
    - ca) ha a tisztított vizek tisztítás utáni vízminősége folyamatosan ellenőrizhető és megfelelő felszíni befogadó kezelői hozzájárulással, befogadó nyilatkozattal rendelkezésre áll
    - cb) ha az egyéb előírások, korlátok nem tiltják, valamint illetékes szakhatóságok hozzájárulnak,
    - cc) a kisberendezés védőterület igénye nem nyúlhat túl a tárgyi telken,
    - cd) a tisztítóberendezéssel azt a tisztítási hatásfokot kell teljesíteni, amit a befogadóhoz igazítva az illetékes szakhatóság meghatároz, ha bármelyik feltétel nem teljesíthető, ki kell építeni a közcsatorna csatlakozást az bármekkora távolsággal érhető el.
8. Vízminőség-védelmi területre nyers, tisztítatlan szennyvizet kívülről bevezetni nem lehet, tisztított vizek átvezetésére ugyan azok a feltételek vonatkoznak, mint a területen belüli tisztított vizekre.
9. Közműpótlóként a zárt tároló medence csak akkor alkalmazható, ha a telek állandó megközelíthetőségére a megfelelő (paraméterű és kiépítettségű) közhálózati útkapcsolat biztosított.
10. Szennyvíztisztító telep kijelölt védőtávolságán belül új területhasznosításra, területhasznosítás módosítására területet igény bevenni csak környezetvédelmi hatástanulmány alapján lehet, az abban előírtak betartásával.

Az elektronikus hírközlési hálózatokat, létesítményeket érintő szabályozási irányelvek

1. Az elektronikus hírközlési hálózatok és létesítmények szabályozása is kettős célú, egyrészt szabályozni kell a meglévő és tervezett hálózatok és létesítmények területigényét, valamint a védelmüket biztosító biztonsági övezeteket. Másrészt szabályozni kell a hálózatok és létesítmények megjelenési formáját az esztétikai követelmények, a tájkép védelem és a település arculat javítása érdekében.

2. A vezetékes elektronikus hírközlő hálózatok vezetékeinek vezetését - a településeken belül - össze kell hangolni a villamosenergia elosztóhálózat, valamint a közvilágítási hálózat vezetékeinek elhelyezésével.
3. A helyfoglalási igényeket szabályozni az ágazati előírások alapján egyértelműen lehet, de a hely kijelölését, az elhelyezés módját településrendezési szabályozási feladatnak kell tekinteni. A hálózatok fektetési formájának meghatározásánál figyelembe kell venni a környezetalakítás és a települési környezet fejlesztése szempontjait. Ezért elsősorban a településközpontokban, a fejlesztési akcióterületeken, az intenzív beépítésű területeken, valamint a turizmus- idegenforgalom által használt területeken indokolt a zavaró légvezetékek felszín alatti elvezetése.
4. A jó minőségű vezeték nélküli elektronikus hírközlési szolgáltatáshoz megfelelő sűrűségben és magasságban antennák elhelyezése szükséges, ezek megjelenése azonban nem ronthatja a település arculatát. Elfogadva, a mai műszaki ismeretek alapján a telepítés szükségszerűségét, a településkép védelme és a társadalmi környezet kedvezőbb fogadókészsége érdekében törekedni kell, hogy az elhelyezésre kerülő antennák:
  - lehetőleg épület, építmény (*torony, kémény stb.*) tetejére, minél kisebb láthatósággal kerüljön elhelyezésre,
  - különböző szolgáltatók létesítményei csoportosítva kerüljenek elhelyezésre,
  - lehetőleg a lakóterületi övezeteket kerüljék ki,
  - a természetvédelmi és egyéb védettségű területeket tartsák tiszteletben.

III. A KÖRNYEZET VÉDELMEVEL KAPCSOLATOS MEGYEI IRÁNYELVEK ÉS AJÁNLÁSOK

1. A településrendezési tervekben a még be nem épített területeket javasolt beépítésre nem szánt területfelhasználási egységekként szabályozni.
2. A helyi építési előírások megfogalmazásakor a nagy környezeti érzékenységgű területeken a területek beépítésének megakadályozása és a környezetszennyezés mérséklése érdekében az eddigieknél körültekintőbb szabályozás szükséges.
3. A védendő lakó- és természeti környezetet zavaró létesítményeknél szükség esetén a tevékenység felfüggesztésével gondoskodni kell arról, hogy a megyei területrendezési tervben meghatározott térségi területfelhasználás, infrastruktúra hálózat, az övezeti szabályozás maradéktalanul szolgálhassa az ember és az élővilág egészséges életterének megőrzését, védelmét.

Levegővédelem

1. A környezeti levegő jelenleg jellemzően jó minőségét védeni kell. A jogszabályi előírásokra támaszkodva biztosítani kell, hogy a védendő lakó- és természeti környezetet zavaró új, ténylegesen, illetve potenciálisan légszennyező források létesítésére ne kerüljön sor.
2. Minden levegő terhelésével járó gazdasági tevékenységnél el kell érni az „elérhető legjobb technika” alkalmazását. Az ipari létesítmények, depóniák, bányák, mezőgazdaság poremisszióját – a reális lehetőségeken belül – csökkenteni kell. Az ipari, növénytermesztési és állattenyésztési szagmissziókat mérsékelni kell.
3. A kedvező levegőterheltségi szintű települések és területek levegőminőségének jó állapotát meg kell őrizni, míg a határértéket megközelítő levegőterheltségi szintű települések és területek esetén megfelelő intézkedések megfogalmazásával biztosítani kell a levegőminőség javítását.

4. A levegőminőségi állapot térségi jellemzőinek és tendenciáinak nyomon követése érdekében a térségi levegőminőségi monitoring-hálózat fejlesztése szükséges.

Zaj- és rezgés elleni védelem

1. A nagy forgalmú országos főutak tervezett nyomvonalain várható közúti forgalom zaj- és rezgésterhelése sem az épített, sem a természeti környezetet nem zavarhatja. A kialakult területhasználatból eredő környezeti konfliktusok – zaj- és rezgésterhelés, légszennyezés – megoldása ágazati, megyei és települési szinten összehangolt és támogatott intézkedési tervek alapján lehetséges.
2. A beépített, vagy beépítésre szánt területek és a meglévő, vagy tervezett országos főutak közötti területsávon a közlekedésből eredő zajok (és légszennyezés) csökkentésére, valamint az egymással szemben konfliktust okozó területfelhasználások között védő-zöldsávot szükséges telepíteni.
3. A zajhelyzetre vonatkozó térségi jellemzők és tendenciák megállapíthatósága érdekében térségi imissziós monitoring-hálózat kiépítésére van szükség.

Talaj- és vízvédelem

1. A felszín alatti vizek minőségvédelme szempontjából kiemelten érzékeny és érzékeny meghatározású települések területén a tényleges és potenciális talajszennyező forrásokat föl kell számolni. A talajt mentesíteni kell az oda szakszerűtlenül és ellenőrizetlenül kerülő szennyezőanyagoktól.
2. A termőföld minőségének védelme és termékenységének megőrzése, ill. javítása érdekében a szükséges talajvédelmi és vízgazdálkodási eljárásokat és létesítményeket meg kell valósítani.
3. A mezőgazdasági területek agroöko-potenciáljának megőrzése és növelése érdekében
  - a területre legalkalmasabb művelési ágat kell választani,
  - csak a legszükségesebb vegyszerfelhasználást kell végezni,
  - az erózió és defláció elleni védekezést meg kell valósítani.
4. Felhagyott külszíni bányák rekultivációjának elvégzését el kell érni, ezen felül pedig elő kell segíteni azok tájrehabilitációs újrahasznosítását.
5. A deflációnak kitett területek csökkentése érdekében a települések rendezési terveiben kiemelt figyelmet kell fordítani a mezőgazdasági utak menti fásításra, illetve az egykori fasorok, mezővédő erdősávok felújításának lehetőségére.
6. A deflációnak vagy erózióknak kitett területeken kiemelt figyelmet kell fordítani az erdősítésre vagy legalább a talajborítottságot biztosító cserje-, és gyepszintű növényzet megtartására, telepítésére.
7. Az erózióknak kitett és mezőgazdaságilag művelt területeken a művelést a szintvonalakkal párhuzamosan (lejtésirányra merőlegesen) kell végezni, vagy teraszozni kell.
8. Az erózióval veszélyeztetett területen a víz- és szél-erózió megakadályozása érdekében szorgalmazni kell, hogy a földhasználó a szántó művelési ágú földrésztelen a talajfedettséget szolgáló növényeket természetesen és olyan művelési módot alkalmazzon, amely a talaj szerkezetességének megóvásával, a talajtömörödés megakadályozásával, megszüntetésével elősegíti a csapadékvizek talajba jutását.
9. A csúszásveszélyes területeket – geotechnikai és talajmechanikai szakvélemény alapján – le kell határolni, a településrendezési tervekben azokat pontosítani kell, és az azokra vonatkozó korlátozásokat a helyi építési szabályozásban ki kell dolgozni.

10. A csúszásveszélyes területeken kiemelt figyelmet kell fordítani a növényzettel való borítottság megőrzésére, annak növelésére, illetve a csúszásveszély fokozódását előidéző tevékenységek megakadályozására.
11. Kiemelt figyelmet kell fordítani a „barnamezős”, vagy „rozsaövezeti akcióterületen” lévő beruházások kármentesítésére és a felszíni bányák, földkitermelő helyek talajvédelmi célú szabályozására.

Hulladékgazdálkodás

1. A hulladékgazdálkodási irányelveknek megfelelően azokat a fejlesztéseket, intézkedéseket kell preferálni, amelyek
  - elősegítik a keletkező hulladékok mennyiségének csökkenését,
  - a szelektív hulladékgyűjtés és kezelés rendszerének általánossá válását szolgálják,
  - a szelektíven gyűjtött és/vagy válogatott hulladékok minél hatékonyabb újrahasznosítását teszik lehetővé,
  - egyúttal megoldják a felhagyott lerakók rekultivációját is.
2. A bezárt vagy bezárandó hulladéklerakók rekultivációjának mielőbbi elvégzését el kell érni.
3. A meglévő hulladéklerakó telepek mellett, vagy azok bővítéseként a korszerű hulladékgazdálkodáshoz szükséges egyéb hulladékkezelő létesítmények (pl. hulladékválogató, -átrakó, -tömörítő, komposztáló, inert hulladék feldolgozó, lakossági hulladékudvar, hulladékgyűjtő szigetek stb.) telepítése, ill. működtetése is szükséges.
4. A térségi hulladéklerakókat, ill. hulladékgyűjtő rendszereket fokozatosan föl kell készíteni a szelektív hulladékgyűjtésre, -kezelésre és újrahasznosításra.
5. Törekedni kell a szelektív hulladékgyűjtés minél szelektívebbé tételére, és annak lakossági elfogadtatására.
6. A hulladék ártalmatlanítása csak érvényes hulladékkezelési engedéllyel rendelkező lerakón történhet.
7. A lakoságnál keletkező, különleges bánásmódot igénylő hulladékok szelektív gyűjtésére, kezelésére a megye nagyobb lélekszámú településein, illetve a térségi hulladéklerakókhoz kapcsolódva hulladékudvarok létesítése szükséges. Ezen kívül preferálni kell a „házhoz menő szelektív hulladékgyűjtési rendszereket”.
8. Az állattartó telepek létesítését és üzemeltetését szigorúan szabályozni és ellenőrizni kell.
9. Az állati hulladékok begyűjtésének és kezelésének szakszerű és jogszerű rendszerét ki kell alakítani.

A klímavédelem érdekében szükséges intézkedések, ajánlások

A klímavédelem érdekében szükséges intézkedéseket a Vas megyei Klímastratégia című dokumentum (2018) tartalmazza.

1. A Vas megyei Klímastratégiában megfogalmazott célkitűzések megvalósulása érdekében úgy a készülő terület- és településfejlesztési dokumentumokban (*stratégiákban és programokban*), mind a településrendezési tervekben meg kell határozni e célkitűzések megvalósulását segítő – *az adott településre vonatkozó* – konkrét célkitűzéseket és javasolt beavatkozásokat.

Belvízjárta területekre vonatkozó ajánlások

A vízügyi ágazat rendszeresen belvízjárta területeket nem tart nyilván. Az iparág országosan a belvízi öblözeteket, belvízvédelmi szakaszokat tartja nyilván, Ezek az adatok nem utalnak a belvíz megjelenésének sem a mértékére, sem a gyakoriságára, sem a fennállásának idejére és ehhez kapcsolható veszélyeztetettség értékelésére sem tartalmaznak információkat. Az iparág semmi útmutatást sem ad az ilyen terület, területhasznosítási lehetőségére, korlátozására. A területhasznosításra vonatkozó javaslatok helyett, az iparág a belvíz elvezetés megoldási lehetőségeit vizsgálja.

A területrendezési eszközökben a területhasznosítás meghatározásához a korábban általánosan alkalmazott Pálfai féle felmérés hasznosítható. Az abban megkülönböztetett négy veszélyeztetettségi kategória alapján a területhasznosítás lehetősége szabályozható. Vas megyében a Pálfai féle felmérés alapján a két alacsonyabb veszélyeztetettségi kategóriába tartozó, „alig és mérsékelten belvízjárta” területek találhatóak Sárvártól ÉK-re a Rába mentén. Az érintett települések: Csöngye, Kemenesmagasi, Kemenesmihályfa, Kemenessömjén, Kenyeri, Nagysimonyi, Ostffyasszonyfa, Pápoc, Tokorcs, Vönöck, Csánig, Jákfa, Nick, Rábatapty, Répcelak, Sitke, Uraiújfalu, Sárvár.

1. A településrendezési eszközökben a rendszeresen belvízjárta területeken a területfelhasználási lehetőség a Pálfai-féle nyilvántartás alapján szabályozható:
  - Az alig és mérsékelten belvízjárta területeket a településrendezési eszközökben fel kell tüntetni, és a területhasznosítás feltétele a terület előzetes vízrendezésének megoldása.

IV. AZ ÖVEZETEKRE VONATKOZÓ AJÁNLÁSOK

A területrendezési törvény figyelembevételével Vas Megye Területrendezési Terve az alábbi övezetekre fogalmaz meg irányelveket és ajánlásokat:

- Ökológiai hálózat magterületének övezete
- Ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezete
- Ökológiai hálózat pufferterületének övezete
- Kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete
- Jó termőhelyi adottságú szántók övezete
- Erdők övezete
- Erdőtelepítésre javasolt terület övezete
- Tájképvédelmi terület övezete
- Világörökségi és világörökségi várományos területek övezete
- vízminőség-védelmi terület övezete
- Nagyvízi meder területe
- Honvédelmi és katonai célú terület övezete

Megyei övezetek

- Ásványi nyersanyagvagyon övezete
- Földtani veszélyforrás területe
- Egyedileg meghatározott övezetek

AZ ORSZÁGOS ÖVEZETEKRE VONATKOZÓ AJÁNLÁSOK

Az országos ökológiai hálózat övezeteire vonatkozó irányelvek, ajánlások

Az országos ökológiai hálózat övezeteire vonatkozó általános irányelveknek megfelelően az ökológiai hálózat övezeteiben tájidegen műtárgyak, tájképileg zavaró létesítmények nem helyezhetők el, és a táj jellegét kedvezőtlenül megváltoztató domborzati - terepalakítási beavatkozás, valamint a természetvédelem céljaival ellentétes fásítás, növénytelepítés nem végezhető. Magasépítmények (10 m-t meghaladó építménymagasságú építmények) elhelyezése kerülendő, illetve csak látványterv alapján, a természetvédelmi hatóság hozzájárulásával létesíthető. Az ökológiai hálózat mezőgazdasági művelés alatt álló területein csak környezetkímélő extenzív gazdálkodás folytatható.

Az ökológiai hálózat magterület övezetére vonatkozó ajánlások

1. Az övezet által érintett települések szabályozási tervében az előírásokat a magterületen egységesen szükséges megállapítani. Kerülendő távközlési, energetikai, vagy más célú magasépítmény, potenciálisan környezetszennyező létesítmény; így különösen hulladéklerakó, szennyvíziszap-tározó, hígtrágya-tározó, bármilyen nagyobb összefüggő burkolatigényű létesítmény elhelyezése. A meglévő, potenciálisan szennyező létesítmények, üzemelő külszíni bányák működése csak a természetvédelmi szempontoknak alárendelten, a természeti és táji értékek sérelme nélkül történhet. Magterületen új építmény létesítése kizárólag a természetvédelmi célokkal összhangban, a természeti és tájképi értékek veszélyeztetése nélkül javasolható.
2. Azokon a településeken, ahol a település belterülete is védett, ill. a belterületet védett külterület veszi körül, a természetvédelmi hatóság hozzájárulásával beépítésre szánt területté minősíthető. A kijelölés feltételeként célszerű előirányozni, hogy az a jelenlegi belterülethez kapcsolódva, annak legfeljebb 20%-át teheti ki, erdő vagy más természetes, ill. természetközeli élőhely igénybevétele nélkül.
3. Az ökológiai hálózat magterület övezetére a - vonatkozó törvényi övezeti szabályok mellett – a következő ajánlásoknak is érvényt kell szerezni:
  - a kialakult tájhasználat csak a természetközeli állapothoz való közelítés érdekében változtatható meg, művelési ág változtatás csak extenzívebb (természetszerű) irányba javasolható; az övezetbe tartozó mezőgazdasági területek minél nagyobb arányú természetközeli területi átsorolása javasolható;
  - erdőtelepítés, erdőfelújítás, fásítás kizárólag őshonos fajokkal végezhető;
  - gypfeltörés, szántás, ültetvénytelepítés, energetikai célú növénytelepítés, intenzív agrotechnika folytatása az övezetben nem javasolható.

Az ökológiai hálózat ökológiai folyosó övezetére vonatkozó ajánlások

1. Ökológiai folyosó területén csak természet- és környezetkímélő területfelhasználás, ill. tevékenység fenntartása javasolható. Az övezet területén fontos a meglévő természetközeli művelési ágak (erdő, gyepek, nádas stb.) megtartása, művelési ág-váltás csak abban az esetben javasolható, ha az a termőhelyi viszonyokhoz igazodva, a természetközeli gazdálkodás irányába (intenzív gazdálkodási módból az extenzív irányba) történik.
2. Minden építéssel járó műszaki beavatkozás (pl. műszaki infrastruktúrahálózat és építményeinek elhelyezése, fejlesztése), vagy bármilyen környezetterhelő tevékenység megvalósítása, folytatása csak a természetvédelmi hatóság hozzájárulásával, a természetvédelmi szempontok sérelme nélkül lehetséges. Az ökológiai hálózat ökológiai folyosó övezetére - a vonatkozó törvényi övezeti előírások mellett – a következő ajánlásoknak is érvényt kell szerezni:
  - a természetvédelmi hatóság hozzájárulása nélkül a területhasználati, környezeti és funkcionális változtatások nem hajthatók végre;
  - a településrendezési tervek készítése során az ökológiai folyosók folytonosságát és folyamatossá tételét ökológiai vizsgálatokra alapozva kell tervezni és biztosítani;
  - a látványvédelem (kilátás, rálátás) szempontjait mind a településrendezési és építészeti tervezés, mind pedig az egyes építmények megvalósítása során kiemelten kell érvényesíteni;
  - a kialakult tájhasználat csak a természeti értékek sérelme nélkül változtatható meg, a meglévő természetközeli művelési ágak (gyepek, nádas, erdő, mocsár) megtartandók, művelési ág váltása csak intenzívebb művelésűből a természetközeli irányban javasolható;
  - a beépítésre szánt területek növelése és fejlesztése az ökológiai folyosó funkció biztosítása mellett a történeti tájszerkezet, a tájképi adottságok megőrzésével, a

tájkarakter erősítésével, a helyi építészeti hagyományok figyelembevételével történhet;

- az övezetbe tartozó mezőgazdasági- elsősorban a gyep /rét és legelő/ művelési ágú - területek minél nagyobb arányú természetközeli területi átsorolása javasolható;
- közlekedési építmények abban az esetben és olyan módon helyezhetők el, ha a magterület, a természetes és természetközeli élőhelyek fenntartása, valamint az ökológiai kapcsolatok működése biztosítható;
- közlekedési építmények tájba illesztve, a terepi adottságokhoz alkalmazkodva helyezhetők el, új építmény elhelyezése, műszaki infrastruktúra telepítése csak tájba illesztve és a természetvédelmi hatóság és kezelő hozzájárulása alapján történhet;
- magasépítmény – kizárólag kilátó rendeltetésű építmény, víztorony kivételével –, csarnok jellegű épület, reklámcélú építmény elhelyezése nem javasolható;
- a területen környezetszennyező tevékenység nem folytatható, csak természetes és környezetkímélő tájfenntartó módszerek és gazdálkodás alkalmazható;
- energetikai célú növénytelepítés nem javasolható.

Az ökológiai hálózat a pufferterület övezetére vonatkozó ajánlások

1. Az országos ökológiai hálózaton belül meghatározott pufferterületek fő funkciója a magterület és az ökológiai folyosó védőövezeteinek biztosítása, valamint a tájképvédelmi szempontok érvényesítése. Magterület és ökológiai folyosó kijelölt védőövezetében az azt veszélyeztető, vagy zavaró tevékenység nem, vagy csak a természetvédelmi hatóság előírásainak megfelelően folytatható.
2. Az övezetben a területet szennyező vagy veszélyeztető létesítmény nem helyezhető el. Az övezetbe tartozó területeken a meglévő és nyilvántartott ásványvagyon területeivel összhangban kell meghozni és érvényesíteni a térségi szabályozás bányaművelésre vonatkozó előírásait. Az övezetbe tartozó természeti területen beépítésre szánt terület csak a gazdálkodással összefüggésben, a szennyvíz- és hulladékkezelés megfelelő infrastrukturális feltételeinek biztosítása esetén jelölhető ki, és minden építéssel járó tevékenység folytatásához a természetvédelmi hatóság hozzájárulása szükséges. Az övezetben csak extenzív természetközeli, természet- és környezetkímélő gazdálkodási módszereket célszerű alkalmazni. A kialakult tájhasználatot megváltoztatni csak a természetes állapothoz közelítés érdekében szabad. Ezen irányelvek érvényesítése érdekében az ökológia hálózat pufferterületének övezete tekintetében – az övezetre vonatkozó törvényi előírások mellett – a következő ajánlásoknak is érvényt kell szerezni:
  - energetikai célú növénytelepítés nem javasolható;
  - közlekedési építmények, új villamosenergia-ellátási, táv- és hírközlő vezetékek, egyéb közművezetékek, építmények tájba illesztve, a természetvédelmi hatóság által meghatározott feltételekkel létesíthetők;
  - csarnok jellegű épület, reklámcélú hirdető építmény elhelyezése nem javasolható;
  - a kialakult tájhasználatot csak a természeti értékek sérelme nélkül szabad megváltoztatni.

Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezetére vonatkozó ajánlások:

A kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezet területén - a területrendezési törvényben meghatározott előírások mellett – a következő ajánlásoknak is érvényt kell szerezni:

1. Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület belterületbe vonása csak indokolt esetben a jelenlegi belterülethez kapcsolódva, beépítésre szánt területté minősítése elsősorban mezőgazdasági termeléssel, feldolgozással, szolgáltatással és kereskedelemmel összefüggő céllal javasolható, egyéb céllal csak kivételes esetben kezdeményezhető.

2. Az övezetben javasolt elősegíteni az agrár-térszerkezetet előnyösen formáló mozaikos tájszerkezet kialakítását, a nagy összefüggő szántók tagolását, a védő erdősávok, fasorok telepítését, egyben biztosítani a meglévő mezsgyék, erdősávok védelmét.
3. Kiváló termőhelyi adottságú területeken támogatandó a talaj fizikai, kémiai és biológiai degradációjának megakadályozása. A talajkészletek mennyiségének és minőségének fokozott védelme, termékenységének hosszú távú fenntartása. A mezőgazdasági eredetű környezetterhelés csökkentése. A természet- és környezetkímélő gazdálkodási módok elterjesztése. A fenntartható növényvédőszer-használat elősegítése; a kockázatok minimalizálása, helyes gyakorlat követése.
4. Az övezetbe tartozó területeket a településrendezési tervekben mezőgazdasági területfelhasználásba, ezen belül általános mezőgazdasági övezetbe (Má) javasolt sorolni. Az általános mezőgazdasági területen a gazdasági épülettel beépíthető telek - földrészlet minimális területét legalább 2,0 ha-ban javasolt meghatározni.
5. Az övezetbe tartozó területeken csak a termőhelyi adottságokat megőrző területhasználat folytatható.
6. Az övezetben – a területrendezési törvény és a termőföld védelméről szóló törvénnyel összhangban – beépítésre szánt terület kijelölése csak akkor javasolható, ha az:
  - mezőgazdasági birtokközpont kialakítását, vagy helyi mezőgazdasági termékek feldolgozását szolgálja,
  - a mezőgazdaságra épülő turizmus (agroturizmus) fejlesztése érdekében feltétlenül szükséges,
  - a településfejlesztés más módon nem, csak a kiváló termőhelyi adottságú termőföldek igénybevételevel oldható meg.
7. Kiváló termőhelyi adottságú szántóterületeken erdősítés csak abban az esetben javasolható, ha az erdőterületi átsorolás:
  - a termőföldek védelmét vagy más mezőgazdálkodási érdekeket,
  - környezetszennyezés elhárítását, környezeti kárenyhítést;
  - az országos és térségi ökológiai hálózat folytonosságának kialakítását szolgálja.
8. Az övezet területén beépítésre szánt területként kell biztosítani a rendeltetésszerűen működő mezőgazdasági üzemek, majorok fejlesztési lehetőségét.
9. A mezőgazdasági területeket feltáró külterületi dűlőutak, vízelvezető árkok és meliorációs létesítmények fenntartását biztosítani kell.

A jó termőhelyi adottságú szántók övezetére vonatkozó ajánlások:

A megye jó növénytermesztési feltételekkel rendelkező szántóterületein - a területrendezési törvényben meghatározott előírások mellett – a következő ajánlásoknak is érvényt kell szerezni:

1. A jó termőhelyi adottságú szántóterület belterületbe vonása csak indokolt esetben kezdeményezhető.
2. Az övezetben a művelési ágak alakítását, valamint a szántóföldi növénytermesztés szerkezetét a termőhelyi adottságok és racionális földhasználat követelményei figyelembevételével javasolt alakítani.
3. Javasolt elősegíteni az agrártáj képének javítását, az agrár-térszerkezet mozaikos kialakítását eredményező és a nagy összefüggő szántók tagolását biztosító védő

erdősávok, fasorok telepítését, egyben biztosítani a meglévő mezsgyék, erdősávok védelmét.

4. A jó termőhelyi adottságú területeken is támogatandó a talaj fizikai, kémiai és biológiai degradációjának megakadályozása. A talajkészletek mennyiségének és minőségének fokozott védelme, termékenységének hosszú távú fenntartása. A mezőgazdasági eredetű környezetterhelés csökkentése. A természet- és környezetkímélő gazdálkodási módok elterjesztése. A fenntartható növényvédőszer-használat elősegítése; a kockázatok minimalizálása, helyes gyakorlat követése.
5. Az övezetben – a termőföld védelméről szóló törvénnyel összhangban – beépítésre szánt terület kijelölése csak akkor javasolható, ha az:
  - nélkülözhetetlen a településfejlesztési célkitűzések megvalósításához,
  - mezőgazdasági birtokközpont kialakítását, fejlesztését, vagy helyi mezőgazdasági termékek feldolgozását szolgálja,
  - a mezőgazdaságra épülő turizmus (agroturizmus) fejlesztése érdekében feltétlenül szükséges,
  - a fejlesztés más módon nem, csak a jó termőhelyi adottságú termőföldek igénybevételével oldható meg.
6. Jó termőhelyi adottságú szántóterületeken erdősítés csak abban az esetben javasolható, ha az erdőterületi átsorolás:
  - a termőföldek védelmét vagy más mezőgazdálkodási érdekeket,
  - környezetszennyezés elhárítását, környezeti kárenyhítést;
  - az országos és térségi ökológiai hálózat folytonosságának kialakítását szolgálja.
7. A mezőgazdasági területeket feltáró külterületi dűlőutak, vízelvezető árkok és meliorációs létesítmények fenntartását biztosítani kell.

Az erdők övezetére vonatkozó ajánlások:

1. A megye kedvező erdőterületi adottságainak védelme érdekében kerülendő az övezettel érintett területeken úgy a beépítésre szánt területek kialakítása, mint a külszíni bányászat.
2. Az övezetbe tartozó területeket az illetékes erdészeti hatóság állásfoglalása alapján, az Országos Erdőállomány Adattár aktuális adatai alapján a településrendezési tervekben kell pontosítani.

Erdőtelepítésre javasolt terület övezetére vonatkozó ajánlások:

1. Nem sorolhatók az övezetbe mezőgazdálkodási szempontból kiváló termőhelyi adottságú, illetve természetvédelmi alapon erdősítési szempontból kizárt vagy korlátozott területek.
2. Az erdőtelepítés megvalósulásáig az övezetben csak az erdőtelepítés lehetőségét megőrző területhasználat folytatható.
3. Erdőtelepítést az élőhelynek megfelelő, természetesen kialakult őshonos fajokból álló erdőfoltok megőrzésével, illetve őshonos és tájba illeszthető, tehát az adott élőhelynek, társulásnak megfelelő, inváziós tulajdonságokkal nem rendelkező növényfajok alkalmazásával kell végezni. Cél a minél inkább természetközeli új erdőállományok létrehozása.

A tájképvédelmi terület övezetére vonatkozó ajánlások:

1. A tájképvédelmi terület övezetével érintett területeken érvényt kell szerezni a következő ajánlásoknak:
  - új beépítésre szánt területek csak feltételekkel, a tájképvédelmi szempontok érvényesítésével jelölhetők ki;
  - csak a meglévő beépített területhez kapcsolódva, valamint külterületen a megyei területrendezési terv elfogadását megelőzően művelés alól kivett területen javasolható új beépítésre szánt terület kijelölése;
  - a művelési ág váltás, illetve a más célú hasznosítás csak az adottságoknak megfelelő termelési szerkezet, tájhasználat kialakítása, illetve a tájkarakter erősítése, valamint közmű és közút építése érdekében az illetékes természetvédelmi hatóság hozzájárulásával lehetséges;
  - a tájképvédelmi szempontból érzékeny mezőgazdasági területeken a településrendezési eszközök készítése során célszerű támogatni a természetközeli területi átszervezést, elsődlegesen a vízparti, vízközei, illetve a gyepterületek művelési ágú területeken, valamint az erdőterületi zárványban elhelyezkedő területeken;
  - a látványvédelem (kilátás, rálátás) szempontjait mind a településrendezési és építészeti tervezés, mind pedig az egyes építmények megvalósítása során kiemelten kell érvényesíteni;
  - országos jelentőségű védett természeti területen a mezőgazdasági területeken a 2000 m²-nél kisebb telkek beépítése, szántó művelési ágú területen építmény elhelyezése nem kívánatos ;
  - új épület vagy építmény elhelyezése tájba illesztve, a történeti tájszerkezet, a tájképi adottságok megőrzésével, a tájkarakter erősítésével, a helyi építészeti hagyományok figyelembevételével történhet;
  - a közmű és elektronikus hírközlési nyomvonalas hálózatok és járulékos műtárgyaik kiépítésénél, illetve a meglévő hálózatok korszerűsítésénél a tájkép védelme és az esztétikai követelmények érvényesítése céljából – a műszaki lehetőségek és a védett értékek védelmi szempontjainak mérlegelésével – a terepszint alatti elhelyezést kell előnybe részesíteni;
  - csarnok jellegű épület és reklámcélú hirdető építmény elhelyezése nem javasolható, a település helyi településképvédelmi rendeletében rendelkezni kell a meglévő tájékoztató táblák, köztárgyak, hirdető-berendezések lebontásáról, újak elhelyezésének feltételeiről.
2. Az övezet részét képező erdőterületen csak az erdőgazdálkodást, vadgazdálkodást, turizmust, kutatás-oktatást szolgáló épületek helyezhetők el, a táji és természeti értékek sérelme nélkül.
3. Az övezet mezőgazdasági területein törekedni kell a művelési ágak kialakult arányainak megtartására, a hagyományos tájkarakter megőrzésére, a tájhagyományt képező művelési ágak és módok megtartására, a tájidegen hasznosítási formák kizárására.
4. A művelési ág megváltoztatása, ill. más célú területhasználat csak az adottságoknak megfelelő tájhasználat kialakítása, ill. a tájkarakter erősítése, természetes állapot visszaállítása, valamint közmű és közút építése érdekében javasolható.
5. Az övezeten belül a településrendezési tervekben kell lehatárolni a kertés mezőgazdasági területeket, ezeken a (volt zártkerti) területeken tájba illeszkedő, hagyományos építészeti megoldásokkal gyümölcs- és szőlőtermesztést, feldolgozást szolgáló épületek elhelyezése javasolt. A telekrendezés során legkisebb teleknagysággként ajánlott az 1500 m² -es telekminimum, az új telekalakításkor kívánatos az átlag 3000-6000 m²-es kertgazdasági telekméret kialakítása.
6. Tájképileg érzékeny, beépítési igények által veszélyeztetett városi, városközei területeken figyelmet kell fordítani arra, hogy a telkek tovább ne aprózódjanak, a szabályozás a nagyobb telekméretű kialakulását segítse, illetve beépítettségük ne növekedjen, a zöldfelületi fedettségük ne csökkenjen.

7. A tájban megjelenő település-sziluetet megváltoztató bel-, vagy külterületi magasépítmények elhelyezését kerülni kell, a településrendezési tervekben a kialakult településképnek megfelelően meg kell határozni az épületek magassági korlátozását, toronyszerű építmények elhelyezésére az övezeten kívül kell területet kijelölni.
8. A települések beépítésre szánt területén a településkép és a tájkarakter védelme érdekében csarnok jellegű épület építése - látványtervvel igazoltan - tájba illetve, illetve növényzettel takartan javasolható.
9. A települések beépítésre nem szánt területén a tájkarakter védelme érdekében:
  - terepszint alatti építmény alapterülete a telek 10%-át lehetőség szerint ne haladja meg;
  - a magasépítményeket a környezethez (domborzati és növényzeti adottságokhoz) illeszkedően lehet elhelyezni.
10. Településrendezési, szabályozási eszközök alkalmazásával is elő kell segíteni a hullámterek eredeti, illetve eredetihez közeli állapotának visszaállítását, és a védelem fokozását.
11. A kiépítendő közlekedési utakat a tájbaillesztés követelményei szerint a domborzati és ökológiai adottságokhoz igazodó közlekedési folyosóban indokolt vezetni.
12. Elő kell segíteni a megye területén működő kavicsbányák rekultivációját és az ehhez kapcsolódó tájrehabilitációs feladatok elvégzését.
13. A különböző művelési ágú területeket, mezőgazdasági táblákat elválasztó gyepek, zöldsávok megtartása, illetve kialakítása szükséges, a mezőgazdasági tájfásítás meglévő elemei megtartandók, hiányzó elemei pótlandók.
14. A több települést is érintő, egybefüggő térségi jelentőségű tájképvédelmi területek esetében területfelhasználási egységek kijelölésénél a kilátás-rálátás adottságait figyelembe vevő térségi szintű egyeztetés javasolt.
15. Tájképileg érzékeny, beépítési igények által veszélyeztetett városi, város-közeli területeken figyelmet kell fordítani arra, hogy a telkek tovább ne aprózódjanak, és a zöldfelületi fedettségük ne csökkenjen. A tájképet károsító építkezések megakadályozása érdekében tájba illeszkedő, hagyományos építészeti megoldásokra kell törekedni.
16. A tervezett gyorsforgalmi utak és főutak elkerülő szakaszainak terület-biztosítása során ezek tájba illesztésére, a környezetvédelem szempontjainak és követelményeinek érvényesítésére különös gondot kell fordítani.

Világörökségi és világörökségi várományos terület övezetére vonatkozó ajánlások:

1. A kulturális örökség szempontjából érzékeny területeken a régészeti értékek, műemléki értékek és védendő kultúrtájak együttesen, nagy koncentrációban fordulnak elő, ezek együttes megóvása a cél.
2. A kulturális örökség szempontjából érzékeny területek zónájában a kulturális örökség értékeinek együttes előfordulása jelentős, ezeken a területeken a meglévő kulturális örökségi értékek és a meglévő, ill. fejlődő települési környezet harmonikus egyensúlyát kell biztosítani.

3. A helyi (megyei, települési) kulturális örökség szempontjából érzékeny területek zónájában a településrendezési tervek értékvizsgálataira alapozottan önkormányzati rendelettel szükséges biztosítani a védendő települési, táji, természeti, építészeti, néprajzi értékek megőrzését, továbbfejlesztését.
4. A települések beépítésre szánt területe csak a történelmi településszerkezethez igazodva, az utcahálózat szerves folytatásaként növelendő a feltétlenül szükséges mértékig. Fontos a helyi beépítési és építészeti karaktert mutató elemek megőrzése, a környezet alakításának szabályozásában a helyi karakter érvényesítése.
5. A tájban megjelenő, település-sziluetet megváltoztató bel- és külterületi, nem turisztikai célú zavaró hatású magasépítmények elhelyezését kerülni kell. Cák, Hegyhátszentpéter, Magyarszombatfa és Szalafő, mint világörökségi várományos terület a magasépítmények vonatkozásában csak korlátozottan legyen beépíthető.
6. Az övezet által érintett települések helyi építési szabályzatában célszerű rögzíteni, hogy a történelmi településrészek területén új közművek építése vagy rekonstrukciója csak rejtett (föld alatti) vonalvezetéssel történhet a településképi megjelenés javítása érdekében.
7. A népi építészet értékeinek megmentése kiemelt helyi feladat, amelynek megoldását a világörökségi területeken a helyi erőforrásokon túl központi forrásokkal is támogatni kell.

A vízminőség-védelmi terület övezetére vonatkozó ajánlások:

A településrendezési eszközökben a vízminőség védelmi területek övezetén, kiemelten az országos vízminőség védelmi területek övezetén állandó emberi tartózkodást igénylő területfelhasználású területre vonatkozó szabályozási ajánlás:

1. Szennyvizet, tisztított szennyvizet a talajba szikkasztani nem lehet, kivéve, ha azt a településrendezési eszközökben megengedik és a vízügyi felügyeleti szerv engedélyt ad.
2. A települések bel- és külterületén beépítésre szánt, beépítésre nem szánt területhasznosítás csak a teljes közműellátás biztosításával valósítható meg, amelyhez a szennyvíz közüzemű elvezetésének követelménye tartozik. Ettől eltérni csak a még csatornázatlan települések, csatornázatlan településrészek esetén lehet a vízi-közműveknél javasolt irányelvek mellett.
3. A fokozottan érzékeny területeken a tisztított szennyvizek felszíni vízfolyásba, mint befogadóba, vezetésekor figyelemmel kell lenni a befogadó vízfolyás kis vízhozama miatt esetlegesen bekövetkező szennyezés megakadályozására. Mérsékelni szükséges a felszíni vízbe bevezetett tisztított szennyvizek által okozott szervesanyag-terhelést. A szennyeződésre érzékeny befogadóknál az állóvizek, valamint vízfolyások terhelhetőségét egyedileg kell meghatározni.
4. Az övezet területén csak korlátozott vegyszer- és műtrágya-felhasználású, környezetkímélő, extenzív mező- és erdőgazdasági tevékenység folytatható, amely megfelel a növényvédelemről szóló 2000. évi XXXV. törvény, továbbá a szennyvizek és szennyvíziszapok mezőgazdasági felhasználásának és kezelésének szabályairól szóló 50/2001. (IV.3.) Korm. rendelet előírásainak.
5. A nitrátérzékeny és az ivóvízbázis-védelmi területeken különös figyelmet kell fordítani a szennyvíz-elvezetés, kezelés mielőbbi megoldására, valamint az állattartó telepek rekonstrukciójára.

6. Az övezet által érintett településeken szorgalmazni kell a teljes szennyvízcsatorna-hálózat kiépítését, korszerű szennyvíztisztítók létesítését, valamint a térségi kommunális hulladéklerakókhoz való csatlakozás feltételeinek megteremtését.
7. Az övezetben lévő használaton kívüli mélyfúrású kutakat felül kell vizsgálni, és annak eredményétől függően a bizonytalan műszaki állagú kutakat a vízminőség megóvása érdekében szakszerűen el kell tömedékelni. Az eltömedékelés módját a 22116/2002. számú MSZ 4. pontja határozza meg. A vízjogi engedély nélküli kutakra fennmaradási engedélyt kell beszerezni a vízjogi engedélyezési eljáráshoz szükséges dokumentáció tartalmáról szóló 41/2017. (XII.29.) BM rendelet tartalmi követelményeinek megfelelő mellékletek benyújtásával az illetékes szervtől. A feladatok elvégzéséhez az önkormányzatok számára állami forrásból szükséges fedezetet biztosítani.
8. A települések belterületén lévő használaton kívüli, szikkasztó aknaként használt ázott kutakat a szennyvízcsatorna-hálózatra való rákötésekkel párhuzamosan el kell tömedékelni.
9. Az önkormányzatok kezelésében lévő szabadkifolyású közkutak felújítását, karbantartását szükséges elvégezni.
10. A felszíni vízkészletek vízminőségének hatékony védelmét elsősorban a holtágak, tavak, víztározók esetében biztosítani szükséges, különös figyelmet fordítva az ivóvíztározókra. E területeken alapvetően fontos a szennyvízcsatornázás.
11. Törekedni kell a sérülékeny földtani környezetű ivóvízbázisok védelmére. A vizek mezőgazdasági eredetű nitrát szennyezésének csökkentésére. A vízkészletek mennyiségi és minőségi védelmére (az ésszerű és takarékos vízhasználat elterjesztése, a vizek szennyezőanyag terhelésének csökkentése).

A nagyvízi meder övezetére vonatkozó ajánlások:

1. Vas megye területén a nagyvízi meder területe nagyobb árhullámok levonulása idején víz alá kerülő terület, amelynek területi lehatárolása a nagyvízi mederkezelési terv alapján került kijelölésre. A területhasznosításnál figyelembe kell venni a terület időnkénti rövidebb-hosszabb ideig tartó víz alá kerülésének előfordulási lehetőségét.
2. A nagyvízi meder területének bármilyen hasznosítása nem akadályozhatja az árhullámok levonulását, az árvízi védekezés lehetőségét és a nagyvízi meder területén a vízgazdálkodási (meder karbantartási) feladatok elvégzését.
3. A területrendezési eszközökben ezért szabályozni kell a nagyvízi meder övezetén fekvő területek hasznosítási lehetőségét. Csak olyan területhasznosítás támogatható, amely a nagyvízi meder területén a vízgazdálkodási feladatok zavartalan végrehajtását nem akadályozzák. Ezért a nagyvízi meder övezetén az árhullámok szabad levonulási lehetőségének biztosítását, az árvízi védekezés és a meder karbantartás lehetőségének területigényét a településrendezési eszközök helyi építési szabályzatában és a szabályozási tervlapokon is rögzíteni kell.
4. A nagyvízi meder területét –a vonatkozó törvényi előírásnak megfelelően– (a területrendezési törvény hatálybalépését megelőzően már jogszerűen kijelölt beépítésre szánt területek kivételével) vízgazdálkodási terület, vízgazdálkodási célú erdőterület, vízgazdálkodási célú mezőgazdasági terület, természetközeli terület, továbbá különleges honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági célú terület vagy honvédelmi célú erdőterület területfelhasználási egységbe kell sorolni, és az érintett vízügyi igazgatási szervvel egyeztetve.

5. A településrendezési eszközökben a nagyvízi meder övezetén a területfelhasználásra vonatkozó szabályozási ajánlás:
- (1) A nagyvízi meder területén új beépítésre szánt területhasznosítás nem jelölhető ki.
  - (2) A nagyvízi meder területe (a területrendezési törvény hatálybalépését megelőzően már jogszerűen kijelölt és még érvényes hatályban levő beépítésre szánt területek kivételével) vízgazdálkodási, vízgazdálkodási célú erdőterület, vízgazdálkodási célú mezőgazdasági terület, természetközeli terület, továbbá különleges honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági célú terület vagy honvédelmi célú erdőterület területként hasznosítható.
  - (3) A területrendezési törvény hatálybalépését megelőzően már jogszerűen kijelölt beépítésre szánt területeken épület, építmény annak ismeretében, hogy a telek víz alá kerülhet, csak úgy helyezhető el, egyeztetve a vízügyi hatósággal, hogy:
    - a) az árhullám levonulását csak a legkisebb mértékig akadályozhatja a víz és uszadékok útját,
    - b) a +/- o padlószint csak a mértékadó árvízszint + a biztonsági magasítás mérete felett lehet.
    - c) a közlekedési kapcsolat és közműellátás meghatározásánál a vízelöntés előfordulását, a terület, a telek víz alá kerülését figyelembe kell venni.
  - (4) A folyók mentén és az azokba torkolló vízfolyások, csatornák visszatöltésezett szakaszain az árvízvédelmi műveket, továbbá a folyók nagyvízi medrét vagy az árvízvédelmi műveket keresztező, vagy a nagyvízi mederben elhelyezkedő építményt, vezetéket, vagy egyéb létesítményt a folyókra jellemző hidrológiai viszonyok alapján, a rendeletben meghatározott mértékadó árvízszintek figyelembe vételével kell megtervezni, méretezni és megvalósítani.
  - (5) A vizek és közcélú vízi-létesítmények (árkok, csatornák, stb) mentén az azokkal kapcsolatos vízgazdálkodási szakfeladatok ellátására, azok kezelésére jogosult és köteles személyek a meder megközelítésére az arra vonatkozó rendeletben meghatározott szélességig terjedő parti sávot használhatják.
  - (6) A parti sávot a partvonaltól (középvízi medertől) kell kijelölni és azt vízgazdálkodási területként kezelni. A partvonal (középvízi meder) kijelölése hiányában, annak kijelöléséig a parti sáv méretével azonos fenntartói sávot a meder telek határától kell kijelölni és szabadon hagyni a mederkarbantartó számára.
    - a) A fenntartói sávban nem helyezhető el olyan jellegű építmény, kerítés, fás szárú növényzet, ami a fenntartással összefüggésben esetlegesen elvégzendő munkát ellehetetlenítené.
  - (7) A vízelvezető rendszerek túlterhelésének megakadályozását a településeken belül a burkoltsági arány növekedésének kompenzációjával, a helyi vízvisszatartás megoldásával, annak szigorú szabályozásával biztosítani kell.
6. Az övezeten belül szükséges egy területhasználati (művelési ág) kataszter felállítása, indokolt a jelenlegi nemkívánatos művelési ágak (szántó, bányá /amennyiben nem vízgazdálkodási célú tevékenység/, művelés alól kivett terület) visszaszorítása az ökológiai egyensúly helyreállítása érdekében.
7. A nagyvízi mederben a kialakult területfelhasználás megváltoztatása csak az árvízvédelmi szempontokra tekintettel történhet.
8. A településrendezési eszközökben olyan területhasználat kijelölése javasolt, amely a természetes és természetközeli élőhelyek védelmének elsődleges biztosítása mellett (pl. korlátozott mezőgazdasági vagy természetközeli terület) az árvízi védekezés és a természetvédelem kiemelt szempontjaival összhangban lehetőséget teremt a terület többcélú (mező-, erdő-, gyp-, vadgazdálkodás, artéri tájgazdálkodás) hasznosítására is.

9. Vizsgálni javasolt a terület turisztikai potenciáljának lehetőségeit. Amennyiben az árvízvédelem, valamint a természetvédelem követelményeibe és más jogszabályokba nem ütközik, akkor a szabályozási tervekben célszerű lehetővé tenni a vizekkel összefüggő, közösségi, rekreációs célú építmények (pl. vízitúrabázisok, sátorozó helyek) elhelyezését. A víziturizmust és a vízparti rekreáció kiszolgáló létesítményeket – a környezetvédelmi és kommunális létesítmények kivételével – csak a mentett oldalon javasolt kialakítani.

Honvédelmi és katonai célú terület övezetére vonatkozó ajánlások:

1. A honvédelmi területek korlátozásmentes fenntartása nemzeti érdek, továbbá ezen területekre a vonatkozó jogszabályok szerint:
  - A honvédelmi területekre építési tilalom, korlátozás nem jelölhető ki.
  - A Honvédelmi Minisztérium illetékes hatósági szervezete adott építményfajtára vonatkozó engedélyezési eljárás keretében, egyedileg vizsgálja a Vas Megye területén belül (Nemeskocs; Duka; Borgáta; Vönöck; Nemeskeresztúr; Köcsk; Kissomlyó; Jákfa; Bögöte; Vásárosmiske; Tokorcs; Kenyeri; Egyházashetye; Bejcggyertyános; Nick; Karakó; Jánosháza; Kemenesmagasi; Csehimindszent; Kemenesmihályfa; Pápoc; Mersevát; Mesteri; Kemeneskápolna; Kemenesszentmárton; Vashosszúfalu; Hosszúpereszteg; Kemenespálfa; Sárvár; Uraiújfalu; Nyőgér; Csönge; Sótöny; Kemenessömjén; Rábapaty; Nagysimonyi; Gérce; Csánig; Celldömölk; Szergény; Boba; Káld; Sitke; Répcelak; Keléd; Ostffyasszonyfa) településeken a középmagas vagy annál magasabb építmények megvalósíthatóságának feltételeit.

A MEGYEI ÖVEZETEKRE VONATKOTÓ AJÁNLÁSOK

Az ásványi nyersanyagvagyon övezetére vonatkozó ajánlások:

1. Az ásványi nyersanyagvagyon övezetében figyelembe kell venni, hogy külszíni művelésű bányatelek csak az országos ökológiai hálózat magterületén, az ökológiai folyosón és a világörökség várományos területen kívül jelölhető ki.

A földtani veszélyforrás terület övezetére vonatkozó ajánlások:

1. Az érintett településrendezési tervekben – a földtani és ásványvagyon-gazdálkodási szakterületért felelős szerv aktualizált adataira alapozott – részletes vizsgálattal meg kell határozni a földtani veszélyforrással érintett területek határait.
2. Azon települések rendezési tervének megalapozásához, amelyek közigazgatási területét a megyei tervben lehatárolt földtani veszélyforrás terület övezete érinti, a veszélyforrással érintett területre mérnökgeológiai és geotechnikai szakvéleményt javasolt készíteni.
3. A ténylegesen veszélyeztetett területeket – az illetékes szakhatóság bevonásával, a megyei terv övezeti lehatárolásának pontosításával – kell lehatárolni.
4. Az övezet területén fontos feladat a felszín növényborítottságának megőrzése és növelése, valamint a lejtős tömegmozgások veszélyeztetettsége fokozódásával járó beavatkozások korlátozása.
5. A földtani veszélyforrásokkal érintett területeken az épületek szennyvízelvezetését be kell kötni a közcatornába, szikkasztó nem létesíthető.

6. Pincevezéllyel sújtott területen épületet, terepszint alatti építményt, pincét létesíteni, bővíteni, felújítani, illetőleg megszüntetni csak részletes talajmechanikai és geotechnikai szakvélemény és üregkutatási szakvélemény alapján létesíthető.

A MEGYE EGYEDILEG MEGHATÁROZOTT ÖVEZETEIRE VONATKOZÓ AJÁNLÁSOK

Innovációs-technológiai fejlesztés támogatott célterületének övezetére vonatkozó ajánlások:

1. A térségi övezetben új innovációs-technológiai fejlesztési célú gazdasági terület kialakítását és az innovációs-technológiai vállalkozások fejlesztését a vonatkozó jogszabály alapján fejlesztési eszközökkel támogatni javasolt.
2. Lehetőleg kerülni kell a zöldmezős beépítéseket és helyette a települések barnamezős területeit, vagy rozstdaövezeti akcióterületeit lenne célszerű felhasználni.

Logisztikai fejlesztések támogatott célterületének övezetére vonatkozó ajánlások:

1. A térségi övezetben új logisztikai célú gazdasági terület kialakítását és az logisztikai vállalkozások fejlesztését, a logisztikai potenciál növelését és a kihasználás bővítését a vonatkozó jogszabály alapján fejlesztési eszközökkel támogatni javasolt.

Turisztikai fejlesztések támogatott célterületének övezetére vonatkozó ajánlások:

1. A térségi övezetben új turisztikai célú különleges terület kialakítását és a turisztikai vállalkozások fejlesztését, a turisztikai potenciál növelését és a kihasználás bővítését a vonatkozó jogszabály alapján fejlesztési eszközökkel támogatni javasolt.
2. A fejlesztéseknél az egymásra épülő, az egymást erősítő javaslatok élvezzenek prioritást.
3. Az övezettel érintett településen belül az ökoturizmust szolgáló fejlesztések (különösen kerékpáros útvonal, gyalogos útvonal, lovas útvonal kijelölése) kapjanak hangsúlyt.
4. Az övezet által érintett települések területén turisztikai-, rekreációs célú fejlesztések térségi összehangolása érdekében TDM szervezetek létrehozása és támogatása ajánlott.
5. Törekedni kell a magas minőségű, élményszerű, interaktív és autentikus ökoturisztikai szolgáltatás biztosítására, a turisztikai infrastruktúra fejlesztésére a természetvédelmi szempontok sérelme nélkül (az ökológiai sokféleség, a környezeti állapot fenntartása). A környezettudatos és egészséges életmód iránti társadalmi felelősségvállalásra, a természeti-kulturális értékek védelmére, megőrzése iránti elkötelezettség tudatosítására, kialakítására, erősítésére. A helyi erőforrásokra építő hagyományos, helyi termékek és szolgáltatások kínálatának, ismertségének és az irántuk való keresletnek a bővítésére.

AZ EGYES TELEPÜLÉSEK TÉRSÉGI ÖVEZETEKSEL VALÓ ÉRINTETTSÉGE

	3.1.m.	3.1.m.	3.1.m.	3.2.m.	3.2.m.	3.3.m.	3.3.m.	3.4.m.	3.5.m.	3.6.m.	3.7.m.	3.8.m.	3.9.m.	3.10.m.	3.11.1.m.	3.11.2.m.	3.11.3.m.	3.11.4.m.
	ökológiai hálózat magterület	ökológiai hálózat ökológiai folyosó	ökológiai hálózat puffertérület	kiváló termőhelyi adottságú szántó	jó termőhelyi adottságú szántó	erdők	erdőtelepítésre javasolt terület	tájkepvédelmi terület	világörökségi és világörökségi várományos terület	vízminőség-védelmi terület	nagyvízi meder	honvédelmi és katonai célú terület	ásványi nyersanyagvagyon	földtani veszélyforrás terület	innovációs-technológiai fejlesztés támogatott célterülete	logisztikai fejlesztések támogatott célterülete	turisztikai fejlesztések támogatott célterülete	vízátározási fejlesztések támogatott célterülete
Acsád	X	X	-	-	X	X	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Alsószölnök	X	-	-	-	-	X	-	X	-	-	X	-	-	X	-	-	X	-
Alsóújlak	X	-	X	-	X	X	X	X	-	X	X	-	X	-	-	-	X	-
Andrásfa	X	-	X	-	X	X	X	X	-	X	-	-	-	X	-	-	-	-
Apátistvánfalva	X	-	-	-	-	X	-	X	-	X	-	-	-	X	-	-	X	-
Bajánsénye	X	-	X	X	X	X	X	X	-	X	-	-	-	-	-	-	X	-
Balogunyom	X	X	-	X	X	X	X	X	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-
Bejcggyertyános	X	-	-	-	-	X	X	X	-	X	X	-	-	-	-	-	-	-
Bérbaltavár	X	-	X	-	-	X	X	X	-	X	-	-	-	-	-	-	-	X
Boba	X	X	-	X	X	X	X	X	-	X	-	-	X	-	-	-	-	-
Borgáta	-	-	-	X	X	X	X	X	-	-	-	-	X	-	-	-	X	-
Bozzai	-	X	-	X	X	X	-	X	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-
Bozsok	X	X	-	-	-	X	X	X	-	X	-	-	-	-	-	-	X	-
Bő	X	-	-	X	X	X	X	X	-	X	X	-	-	-	-	-	X	X
Bögöt	X	-	-	-	X	X	X	X	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-
Bögöte	X	-	X	-	-	X	X	X	-	X	-	-	-	-	-	-	-	X
Bucsu	X	-	-	-	X	X	X	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	X
Bük	X	X	-	X	X	X	X	X	-	X	X	-	-	-	X	-	X	X
Cák	X	X	-	-	-	X	X	X	X	-	-	-	-	-	-	-	X	-
Celldömölk	X	X	-	X	X	X	X	X	-	X	-	-	X	-	-	X	X	-
Chernelháza	X	X	-	X	X	X	-	X	-	-	X	-	-	-	-	-	-	-
Csákánydoroszló	X	X	-	-	X	X	X	X	-	-	X	-	X	-	-	-	-	-
Csánig	X	X	X	X	X	X	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Csehi	-	-	-	-	X	X	X	X	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-
Csehimindszent	-	X	-	-	-	X	X	X	-	X	-	-	-	-	-	-	X	-
Csempeszkopács	-	-	-	X	X	X	X	-	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-
Csénye	X	X	-	X	X	X	X	X	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-
Csepreg	X	X	-	X	X	X	X	X	-	X	X	-	-	-	-	-	X	X

Csipkerek	-	-	-	-	-	X	X	X	-	X	-	-	-	-	-	-	-
Csöngye	X	X	-	X	X	X	X	X	-	X	X	-	-	-	-	-	-
Csörötnek	X	-	-	X	X	X	X	X	-	-	X	-	-	X	-	-	X
Daraboshegy	X	-	-	-	-	X	-	X	-	X	-	-	-	X	-	-	X
Dozmat	X	X	-	-	-	X	X	X	-	-	-	-	-	-	-	-	X
Döbörhegy	X	X	X	-	-	X	X	X	-	X	X	-	-	X	-	-	X
Döröske	X	X	X	-	-	X	-	X	-	X	X	-	-	-	-	-	X
Duka	-	X	-	X	X	X	X	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Egervölgy	-	-	-	-	-	X	X	X	-	X	-	-	-	-	-	-	-
Egyházashetye	-	X	-	X	X	X	X	X	-	X	-	-	X	-	-	-	-
Egyházashollós	X	X	X	X	X	X	X	X	-	X	X	-	X	-	-	-	X
Egyházasarádóc	X	X	-	X	X	X	X	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Felsőcsatár	X	X	X	-	-	X	X	X	-	-	-	-	X	X	-	-	X
Felsőjánosfa	X	-	-	X	X	X	X	X	-	X	-	-	-	X	-	-	-
Felsőmarác	X	-	-	-	-	X	-	X	-	X	X	-	-	X	-	-	X
Felsőszőlőnk	X	-	X	-	-	X	-	X	-	-	-	-	-	X	-	-	X
Gasztony	X	X	X	-	X	X	-	X	-	-	X	-	-	-	-	-	-
Gencsapáti	X	X	-	X	X	X	X	X	-	X	-	-	X	-	X	-	X
Gérce	X	-	-	-	-	X	X	X	-	X	-	-	-	-	-	-	X
Gersekarát	X	-	-	-	-	X	X	X	-	X	-	-	-	X	-	-	X
Gór	X	X	-	X	X	X	X	X	-	-	X	-	-	-	-	-	-
Gyanógeregye	X	X	-	X	X	X	X	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gyöngyösfalu	-	X	-	X	X	X	X	X	-	X	-	-	-	-	-	-	X
Győrvar	X	X	-	-	X	X	X	X	-	X	-	-	-	-	-	-	X
Halastó	X	-	X	X	X	X	X	X	-	X	-	-	-	-	-	-	X
Halogy	X	X	X	X	X	X	X	X	-	X	X	-	-	-	-	-	X
Harasztifalu	-	X	-	-	X	X	X	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hegyfalu	X	-	-	X	X	X	X	X	-	X	X	-	X	-	-	-	-
Hegyháthodász	X	-	-	X	X	X	X	X	-	X	-	-	-	-	-	-	-
Hegyhátsál	X	-	-	-	-	X	X	X	-	X	-	X	-	-	-	-	-
Hegyhátszentjakab	X	-	-	X	X	X	-	X	-	X	-	-	-	X	-	-	X
Hegyhátszentmárton	X	-	-	-	-	X	-	X	-	-	X	-	-	X	-	-	X
Hegyhátszentpéter	X	-	-	-	-	X	X	X	X	X	-	-	-	X	-	-	X
Horvátlovó	X	X	X	-	-	X	X	X	-	-	-	-	-	-	-	-	X
Horvátzsidány	-	X	-	-	-	X	X	X	-	-	-	-	-	-	-	-	X
Hosszúpereszteg	X	X	X	X	X	X	X	X	-	X	-	-	X	-	-	-	X
Ikervár	X	X	X	-	X	X	X	X	-	X	X	-	X	X	-	-	-
Iklanberény	X	-	-	X	X	X	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ispánk	X	-	-	X	X	X	-	X	-	X	-	-	-	X	-	-	X
Ivánc	X	-	-	-	-	X	-	X	-	X	X	-	-	X	-	-	X
Ják	X	X	X	X	X	X	X	X	-	-	-	-	-	-	-	-	X
Jákfa	X	-	-	X	X	X	X	X	-	X	X	-	-	-	-	-	-
Jánosháza	-	X	-	X	X	X	X	X	-	X	-	-	-	-	-	X	X
Káld	X	-	X	-	X	X	X	X	-	-	-	-	-	-	-	-	X
Kám	X	X	X	X	X	X	X	X	-	X	X	-	X	-	-	-	X
Karakó	X	X	-	X	X	X	X	X	-	X	-	-	-	-	-	-	-
Katafa	X	X	-	-	X	X	X	X	-	X	X	-	-	-	-	-	X
Keléd	-	X	-	-	X	X	X	X	-	X	-	-	-	-	-	-	-
Kemeneskápolna	X	-	-	X	X	X	X	X	-	-	-	-	-	-	-	-	X
Kemenesmagasi	X	X	X	X	X	X	X	X	-	X	-	-	X	-	-	-	-
Kemenesmihályfa	X	X	-	X	X	X	X	X	-	X	-	-	-	-	-	-	-
Kemenespálfa	X	X	-	X	X	X	X	X	-	-	-	-	X	-	-	-	-
Kemenessömjén	X	X	-	X	X	X	X	X	-	X	-	-	-	-	-	-	X
Kemenesszentmárton	X	X	-	X	X	X	X	X	-	X	-	-	-	-	-	-	-
Kemestaródfa	X	X	X	-	X	X	X	X	-	X	-	-	-	-	-	-	X
Kenéz	X	X	-	X	X	X	X	X	-	X	-	-	-	-	-	-	-
Kenyeri	X	X	-	X	X	X	X	X	-	X	X	X	-	-	-	-	-
Kercaszomor	X	-	-	X	X	X	X	X	-	X	-	-	-	-	-	-	X
Kerkáskápolna	X	-	-	X	X	X	-	X	-	X	-	-	-	-	-	-	X

Kétvölgy	X	-	-	-	-	X	-	X	-	X	-	-	-	X	-	-	X	-
Kisrákos	X	-	-	X	X	X	-	X	-	X	-	-	-	-	-	-	X	-
Kissomlyó	-	-	-	X	X	X	X	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kisunyom	X	X	X	X	X	X	X	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kiszsídány	-	X	-	-	-	X	X	X	-	-	-	-	-	X	-	-	X	-
Kondorfa	X	-	-	X	X	X	-	X	-	X	-	-	-	-	-	-	X	-
Köcsk	X	X	-	X	X	X	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Körmend	X	X	X	X	X	X	X	X	-	X	X	-	-	-	X	X	X	X
Kőszeg	X	X	X	-	X	X	X	X	-	X	-	X	-	X	-	-	X	X
Kőszegdoroszló	X	X	X	-	-	X	X	X	-	-	-	-	-	X	-	-	X	X
Kőszegpaty	X	X	-	X	X	X	X	X	-	-	-	-	-	-	-	-	X	-
Kőszegszerdahely	X	X	-	-	-	X	X	X	-	-	-	-	-	-	-	-	X	-
Lócs	-	-	-	X	X	X	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lukácsháza	X	X	-	X	X	X	X	X	-	X	-	-	-	-	-	-	X	X
Magyarlak	X	-	-	X	X	X	X	X	-	-	X	-	-	-	-	-	X	X
Magyarnádalja	X	X	X	-	X	X	X	X	-	-	X	-	-	-	-	-	-	-
Magyarszecsőd	X	X	X	-	X	X	-	X	-	-	X	-	-	-	-	-	X	-
Magyarszombatfa	X	-	-	X	X	X	X	X	X	X	-	-	X	-	-	-	X	-
Megyeheíd	X	X	-	-	X	X	-	X	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-
Meggyeskovácsi	X	X	X	X	X	X	X	X	-	X	X	-	-	-	-	-	-	-
Mersevát	X	X	-	X	X	X	X	X	-	X	-	-	X	-	-	-	-	-
Mesterháza	X	X	-	X	X	X	X	X	-	-	X	-	-	-	-	-	-	-
Mesteri	X	-	-	X	X	X	X	X	-	X	-	-	-	-	-	-	X	-
Meszlen	X	X	-	X	X	X	X	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mikosszéplak	X	X	X	-	-	X	X	X	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-
Molnászecsőd	X	X	X	-	X	X	X	X	-	X	X	-	-	-	-	-	X	-
Nádasd	X	X	-	X	X	X	X	X	-	X	X	X	-	-	-	-	X	-
Nagyeresd	X	-	-	X	X	X	-	X	-	-	X	-	-	-	-	-	X	-
Nagykölked	X	X	-	-	X	X	X	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nagymizdó	X	-	-	X	X	X	X	X	-	X	X	-	-	-	-	-	X	-
Nagyrákos	X	-	-	X	X	X	-	X	-	X	-	-	-	-	-	-	X	-
Nagysimonyi	X	X	X	-	X	X	X	X	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-
Nagytilaj	-	-	-	X	X	X	X	X	-	X	-	-	-	-	-	-	X	X
Nárai	X	X	-	-	X	X	X	X	-	X	-	-	X	-	-	-	-	-
Narda	X	X	-	-	-	X	X	X	-	-	-	-	-	-	-	-	X	-
Nemesbőd	X	-	-	X	X	X	X	-	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-
Nemescsó	X	X	-	-	X	X	X	X	-	-	-	-	-	-	-	-	X	-
Nemeskeresztúr	X	X	-	X	X	X	X	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nemeskocs	X	-	-	X	X	X	X	X	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-
Nemeskolta	-	X	-	X	X	X	X	X	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-
Nemesládony	-	-	-	X	X	X	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nemesmedves	X	X	X	-	-	X	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nemesrempehollós	X	X	-	X	X	X	X	X	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-
Nick	X	X	-	X	X	X	-	X	-	X	X	-	-	-	-	-	-	-
Nyőgér	X	-	-	-	-	X	X	X	-	X	X	-	-	X	-	-	-	-
Olaszfa	X	-	-	-	X	X	X	X	-	X	-	-	-	-	-	-	X	-
Ólmod	-	X	-	-	-	X	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-	X	X
Orfalu	X	-	X	-	-	X	-	X	-	X	-	-	-	X	-	-	X	-
Ostffyasszonyfa	X	X	-	X	X	X	-	X	-	X	X	-	-	-	-	-	-	-
Oszkó	-	-	-	X	X	X	X	X	-	X	-	-	-	-	-	-	X	-
Ölbő	X	X	X	X	X	X	X	X	-	X	-	-	X	-	-	-	-	-
Órimagyarósd	X	-	-	-	X	X	-	X	-	X	-	-	-	X	-	-	X	-
Óriszentpéter	X	-	-	X	X	X	-	X	-	X	-	-	-	-	-	-	X	-
Pácsony	X	X	-	X	X	X	X	X	-	X	-	-	-	-	-	-	-	X
Pankasz	X	-	-	X	X	X	-	X	-	X	-	-	-	-	-	-	X	-
Pápoc	X	X	-	-	-	X	X	X	-	X	X	X	-	-	-	-	-	-
Pecöl	X	X	X	X	X	X	-	X	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-
Perenye	X	X	-	-	X	X	X	X	-	X	-	-	X	-	-	-	X	X
Peresznye	X	-	-	-	-	X	X	X	-	-	-	-	X	X	-	-	X	-

Petőmihályfa	X	-	-	-	X	X	X	X	-	X	-	-	-	-	-	-	X	X
Pinkaminszent	X	X	-	X	X	X	X	X	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-
Pornóapáti	X	X	X	-	-	X	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	X	-
Porpác	X	X	-	-	X	X	X	X	-	X	-	-	-	-	-	X	-	-
Pósfa	X	-	-	X	X	X	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pusztacsó	X	X	-	X	X	X	X	X	-	-	-	-	-	-	-	-	X	-
Püspökmolnári	X	X	-	-	X	X	X	X	-	-	X	-	X	-	-	-	-	-
Rábagyarmat	X	-	-	-	X	X	X	X	-	-	X	-	-	X	-	-	X	X
Rábahídvég	X	X	X	X	X	X	X	X	-	X	X	-	-	-	-	-	X	-
Rábató	X	-	X	X	X	X	X	X	-	X	X	-	X	-	-	-	-	-
Rábatöttös	-	X	-	X	X	X	X	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rádóckölked	X	X	-	X	X	X	X	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rátót	X	X	-	-	X	X	X	X	-	-	X	-	-	-	-	-	-	X
Répcelak	X	X	X	X	X	X	X	X	-	X	X	-	-	-	-	-	X	-
Répcszentgyörgy	X	-	-	X	X	X	X	X	-	-	X	-	-	-	-	-	-	X
Rönök	-	X	-	-	X	X	X	X	-	-	X	-	-	-	-	-	-	X
Rum	X	X	X	X	X	X	-	X	-	X	X	-	X	-	-	-	X	-
Sajtoskál	X	X	-	X	X	X	X	X	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-
Salköveskút	X	-	-	X	X	X	X	-	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-
Sárfimizdó	X	-	-	-	X	X	X	X	-	X	-	-	-	X	-	-	-	X
Sárvár	X	X	X	X	X	X	X	X	-	X	X	-	X	-	X	X	X	X
Sé	-	X	-	-	X	X	X	X	-	-	-	-	X	-	-	-	-	X
Simaság	X	-	-	X	X	X	X	X	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-
Sitke	X	X	-	-	-	X	X	X	-	X	-	-	X	-	-	-	-	-
Sorkifalud	X	X	-	X	X	X	X	X	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-
Sorkikápolna	-	X	-	X	X	X	X	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sorokpolány	X	X	-	X	X	X	X	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sótony	X	X	-	-	-	X	X	X	-	X	X	-	X	X	-	-	-	-
Söpte	-	X	-	X	X	X	X	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-
Szaknyér	X	-	-	X	X	X	-	X	-	X	-	-	-	X	-	-	X	-
Szakonyfalu	X	-	-	-	-	X	-	X	-	-	X	-	-	X	-	-	X	-
Szalfő	X	-	-	X	X	X	-	X	X	X	-	-	-	X	-	-	X	-
Szarvaskend	X	-	-	-	-	X	X	X	-	X	X	-	-	X	-	-	X	X
Szatta	X	-	-	X	X	X	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-	X	-
Szeleste	X	X	-	X	X	X	X	X	-	X	-	-	-	-	-	-	X	-
Szemenye	X	-	X	-	-	X	X	X	-	X	-	-	X	-	-	-	-	X
Szentgotthárd	X	X	-	X	X	X	X	X	-	X	X	-	-	X	X	-	X	-
Szentszéchy	X	X	X	-	X	X	-	X	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-
Szergény	X	-	-	X	X	X	X	X	-	X	-	-	X	-	-	-	-	-
Szombathely	X	X	X	X	X	X	X	X	-	X	-	X	-	X	X	X	X	X
Szőce	X	-	-	-	X	X	-	X	-	X	-	-	-	-	-	-	X	-
Tanakajd	-	X	-	X	X	X	X	-	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-
Táplánszentkereszt	-	X	-	X	X	X	X	-	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-
Telekes	X	-	X	-	X	X	X	X	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-
Tokorcs	-	-	-	X	X	X	X	X	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-
Tompaládony	X	-	-	X	X	X	-	X	-	-	X	-	-	-	-	-	-	-
Tormásliget	-	-	-	X	X	X	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Torony	X	X	-	-	X	X	X	X	-	-	-	-	X	-	-	-	-	X
Tömörd	X	X	X	X	X	X	X	X	-	X	-	-	-	-	-	-	-	X
Uraiújfalu	X	-	-	X	X	X	X	X	-	X	X	-	-	-	-	-	-	-
Vámoscsalád	X	-	X	X	X	X	X	X	-	-	X	-	-	-	-	-	X	-
Vasalja	X	X	X	-	X	X	X	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vásárosmiske	X	-	-	X	X	X	X	X	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-
Vasasszonyfa	-	-	-	X	-	X	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vasegerszeg	X	-	X	-	X	X	X	X	-	-	X	-	-	-	-	-	-	-
Vashosszúfalu	-	X	-	-	X	X	X	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vaskeresztes	X	X	X	-	X	X	X	X	-	-	-	-	X	-	-	-	X	-
Vassurány	X	X	-	X	X	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vasvár	X	X	X	X	X	X	X	X	-	X	X	-	-	X	X	X	X	-

Vasszécseny	X	X	-	X	X	X	X	X	-	X	-	-	-	-	-	-	X	
Vasszentmihály	X	X	-	-	X	X	X	X	-	-	X	-	-	-	-	-	-	
Vasszilvagy	X	X	-	X	X	X	X	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Vát	X	X	-	X	X	X	-	X	-	X	-	-	-	-	-	-	X	
Velem	X	-	X	-	-	X	X	X	-	X	-	-	-	X	-	-	X	-
Velemér	X	-	-	-	X	X	X	X	-	-	-	-	-	-	-	-	X	-
Vép	X	X	-	X	X	X	X	X	-	X	-	-	-	-	-	X	X	X
Viszák	X	-	-	-	X	X	-	X	-	X	-	-	-	X	-	-	X	-
Vönöck	X	X	-	-	X	X	X	X	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-
Zsédeny	-	-	-	X	X	X	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Zsennye	X	X	-	X	X	X	X	X	-	-	X	-	X	-	-	-	-	-